КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ТАХАН СОВЕТСКИ НАХА ДЕЗДУ КОНСТИТУЦЕ ДИ

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ПIЕРАСКА, 5 декабрь 1969 шу. № 146 (4763). Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарчу Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Хургболча хьувкъама лард

Тха районан «Знаменский», «Новогорский» санна йолча совхозийн къахьегамхой торе хиннай уьш шера пачхьалкхенга ялат дохкара план толамца кхоачашъе. Дика лоархIабайн боахамийн механизатораш кхиамца деккарех а — ялат хиннахьа дизийнад, лаьа лаьтта ахара план 111,2 процент кхоачашъяьй. Цу тайпара толамаш даха аьттув баьлар специалисташа оттаьча графиках лаьтта ахара болхаш цига сиенагIа дарах. Воккхача лоархIамс хилар механизаторий къахьегамцара безам лакха хилар а. Цу гIулакхо торо хилийтар машинно-тракторни царках бизза кийла эца, механизаторий кадраш чIоагIъе.

Тайп-тайнара а болх берий къахьегамцара безам совбаккхара чакхйоаха мероприятеш. Царех я: механизатораштa йоагIачул совгIа отпускаш телар, доагра-смазочни материалаш кхоарах, юртбоахама продукцета дIадоала мах лохбарах, техника дика лелабарех премеш лаьрхIа ахча телар, механизатора классность лакха хиларга хьежжа цунна лу алапи дукхагIа хилар, деча балхий дикаргеи уж сиха дарген хьежжа кхы тIа ахча далар.

ТIадоагIача шера хургболча хьувкъама лаьтте кийчдара агротехнически комплексе лоархIаме моттиг дIалоаш удобренеш. Цу хьакъехь дукха болх баьб районан боахамий кхаш лелалераша. Керттера оахам дешне а кхашка 10640 тонн органически 800 тонн минеральни удобренеш тайсай.

Боккха тергам тIабахийтабар боахамий специалисташа фуна ялат IалашдарагI, из дIадувча боарамга дIакхоачадара. Цу гIулакха хIара боадаме вIашагIъехкаяр лаьрхIа йола звенъяш. Дикал лакха болаш а сиха а фу кийчдарах царна алапей совгIа ахча телараи, хIаьта премеш хьежаярай мероприятеш белгалъяьхаяр. Из бахьан долаш деррига Iалашдаьча фух 80 процент цхьоалагIча класса боарамга дIакхоачаде вIаштIехьдаьнна хIанзе.

Укх денешка вIалла лаьгIъенкаяц тIалийца социалистически деккараш кхоачашдара ярыжа ахь — из шерагIа хьржай. Боахамий специалисташа, кулгалхошна деррига гIулакхаш кхоачашдаьд социалистически яхь дIахокхы а йоаржаяра. Цу гIулакхо торо хулийтаргья тIадоагIача шера хургболча хьувкъама боараш лакхбе.

В. ШАХБИЕВ,
КПСС Надтеречни райкома инструктор.

«Малгобекнефть» НПУ цхьоалагIча промысле хьинаре къахьегаш ва къона оператор Гунсев Зоврбик. Цхьа смена дIаяххийтав ше норма тIехкхоачаш ца еш. Хьинаре къахьегаре совгIа общественни балла тIа а дика дакъа лоац цо комсомольца. Из ва промысла комсомольски организацеи вожак, цул совгIа но кхоачашду хаттъа хIахьожама группа председатела деккараш а.

СУРТА ТIА: болх беш ва къона оператор З. Гунсев.

А. Пономарева сурт.

БОЛХ ЛЕРТТIА БУ

Шу довзлучa хана бурув тохара план шоашта еча, чIогIа сагота хул бурувдеттараш план мишта кхоачашъюлургья — хьогI ойга яхаш. Иштта сагота бар вр шу доалуш шоашта еча план меллий хайча мастер Буняев Валентин Варламович керте латтача бригада бурувдеттараш а. Бакъдар аьлча бригадана еча план дукха йоккхе а яцар. шера деррига тоха деза бурув 2060 метр мара дацар. IIхьабакъда, пешвоахкхаш дар цхьакха, бригадерча беррига наха цхьаьне санна йоахар; кхоалагIа моттиг марь йоаккхалургьяц вайна социалистически яхье. Цун бахьанаш дукха дар, чанхдеха дезаш дар мехкадьтта доахараштa дIалуча цар хьалха бурув тохаш хиннача № 70 йолча скважние цхьадола балхаш. Цул тIехьагIа мара бурув тоха йиш яцар № 75 йолча скважинана а. Цу гIулакха эша бурувдеттараш кхоачамхилал бацар цига. Шу чакхдоалача хана штурмовщина хилийта йиш яц, болх ритмично дIабакьийтара хIаране шийн низ кхоачар до деза йоахар бурувдеттараша.

Иштта уйла йолча бурувдеттараша хьинар кхо ца деш къахьийтар хьалхарча дийнахь денз. социалистически яхье хьалха латтарий мутIараштa юкъе бахар уж. Цун керттера бахьан да яхье дезал санна барттайна бригаде членаша къахьегар, пехадлеш шоай опыт дIа-юха телар бурувдеттараша, лакхйора шоай квалификаци. Нагахьа керда сar баяха деча цунна ше-ше новкъостал де гIертaш хулар хIараавар. Цу гIулакхаша вIештIехьдалийтар доаха толамаш да тIехьа лакхагIа хиннйта. Лоацца аьлча, дукхача къамех латта боккха дезал ба из бригада. Цига болх беш ба эрсий — бурувдеттараш В. Ускоа, В. Буняев, бурувдеттарий гIончаш гIалгIай — Б. Бедоев, А. Пилев, бурувдеттар Р. Бадриев, хIерий — бурувдеттачун гIоача С. Дзгоев, лаборантка Л. Окроева, иштта кхыча къамех бола нах а.

Къона бурувдеттараш хьалхдебу пхьоале хиннай нов. Буняев керте латтача бригадах. Каст-каста цига балха хьожабий хул бурувтохара говзаш кароерзае гIерта кагийнах. Из иштта дале а къахьегама опсарле дакхъяра IагIъаш из гIулакх. ХIана аьлча, хIаране новкъостал ду керда балха вехача шоай доттагIчоа. ХIана цига бурувдеттачун говзал карaерзаеш ва Лабжанидзе Александр.

Болх дика дIабахийтара керттердар да къахьегаш нийса вIаштIехьбаккхар.

— Из гIулакх дика кхетаду бригада керте латтача мастера, — боах Заманкун участка парторга В. Н. Майдака.

— Тха Валентин Варламович, шийна тIалатта деккараш дизза кхоачашдарал совгIа бригаде болх бечаргара дошIар дизза хьалхаш а ва. Тхоаех цунна бешаш тешаш боабац оаха, — боах бурув деттачо Бадриев Руслана.

ЦаI массанена тIехьа, массанеа а цхьаннена тIехьа, яхача коммунистически принципех болх беча бурувдеттараша дакъа къахьегама толамаш дот гIоздоахим да. Карабулакски кIоарга бурувдеттачa конторa бригадашта юкъе бурувтохара шера план эгтаря хьалха кхоачаш а-яь рапорт делир цу бригадо. Укх тIехьарча деношка кхаччалца бригадашта юкъе хьржача социалистически яхье хьалхара моттиг йоаккхаргья аьна хеташ яр мастер п. Губин керте латта бригада, шоалагIа моттиг мастер Косиков Борис керте латта бригада. Цхьабакъда, хьалхара моттиг мастер нов. Буняев керте латтача бригадас яьккхар.

Ши-шегIа хьахиннадаш уж къахьегама толамаш. Бурув тохача халача бахадашта механизаци яьй, керда техникеи технологии производствана юкъяяхиьяй. Мастер нов. Буняев дика кулгалхо хиларал совгIа новатор а ва. Цо дукха къахьег бурувтохача пайда хургбола кердадараш лехаш. Уж санна кердадараш производствана юкъехкхаьара тIакхуьаш кхы дукха а бурувдеттараш ба бригаде. Цудухьа вIаштIехьдаьннад цар шера план хаьал хьалхе кхоачашъен, бурувдеттара бригадашта юкъе хьалхара моттиг яккхен.

Бурувдеттача бригаде къаьстта дика болх бора белгалъяьннай бурувдеттараш А. Терентьев, Р. Бадриев, В. Усков, У. Татроз керте латта сменаш. Бурувдеттарий мастер масанзе дог тийра ва цу сменаша шоай деккар дизза кхоачашдергхьааралья, балха тIа хьовзам хулайтаргe ца хиларaха. Царех хIараавар чIогIа къовсам доттабеш ва, шоай сий лакха доттадаь ца Iеш коллектива сий лакха доттадара.

Хоаш да хьалхара бурувдеттача тха конторе каст-каста дIа-юха бувлаш хувцалу боххлой. Дукха моттигаш нийслу кхоачамхилал бурувдеттараш ца хилар бахьан долаш болх сеца латтaо. Цхьабакъда цу тайпара гIулакх нийслаш ноа. Буняев керте латтача бригаде. Нагахьа санна дамогаш хиннa моттиг нийслойи цунна мета дIа а эте шоалагIча сменагIа болх бу шоалагIча бурувдеттачо. Массашна а кхоачашду цар шоай интернациональни деккараш.

Ленински къахьегама вахте латтача бригада скважина тоха бурув 2060 метр кIоаргакхийтад. ХIана Iочуяхийта хийчьена 12 дюймови технически колонна, цул тIехьагIа цемент а хьаьха скважина дIахо бурув тоха болалургба уж. Бурувдеттараш дот тийша ба хьалхашка нийслу халонаш яна а еш шоай деккараш толамца кхоачашдергхьааран. Цар тIагIерттa къовсам доттабу В. И. Ленина юбилейна къахьегама совгIат кийчдара.

А. БАКАЛЮК,
тха штате вовца корр.

Климент Ефремович Ворошилов

Кхелхав В. И. Ленина тешаме ученик соратник, Советска Герзашцара Низаш хьалдеча хьинаре дакъа лаьцарех цаI, тIехваьнна воккха полководец, партийни пачхаьлкхени деятель, КПСС Централни Комитета член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член Климент Ефремович Ворошилов.

Детта ца лув сецал шийн дорга турпал шаьр болхлой классе революционни къовсаме, Советски пачхаьлкхен оборонни низ чIоагIбара, вай мехка социализм коммунизм хьалхара дIаденнача коммунистен бIухочунна дог.

ХIанзарча Днепропетровски областа Верхнее яхача юрта 1881 шера 4 феврале болхлочун — машиниашьхохуун дезале ваьв Климент Ефремович Ворошилов.

Бера хана денз шахташка болх бе волавенав К. Е. Ворошилов, хIаьта 1896 шера денз Алчевскерча заводе слесарь водручим хиннав цуваь. Цигара дIадоладеннад цун революционни гIулакхаш. 1898 шера заводе вIашагIъеллача революционни кружока юкъевахав из. 1899 шера забастовке дакъа лацарах лаьцав К. Е. Ворошилов, заводера дIаваьккхав, «Iаьржача списокашта» юкъевихьав. Цул тIехьагIа кхо шу дальча мара вIаштIехьдаьннадац цун Луганскерча паровоза заводе балха ваха. 1903 шера цу предприятига РСДРП мутIараштa юкъевоала из, хIаьта цул тIехьагIа дукха ха яллалехьа Луганскн большевистски комитета членалла хорж из, цунна кулгаллеш хул.

1905—1907 шерай революце шерашка Луганскерча болхлой къовсама кулгалду К. Е. Ворошилова. 1906 шера гурахьа болхлой депутатий Луганскн Совета председателалла хорж из. 1907 шера пачхаьа Iаьдалашa лаца а яьхa, Архангельски губерне Iовахийтав К. Е. Ворошилов. Ссылке а пабактенашна а кхо шу даькхачул тIехьагIа Царицынерча йоккхий топаш еча заводе а цул тIехьагIа Петроградерча заводе а партийни болх баьб цо.

1917 шера февральски революце хьинаре дакъа лаьцад К. Е. Ворошилова, из хиннача хьалхарча деношка дена болхлой депутатий Петроградски Совета член, большевистски фракце бюро член хул из. 1917 шера Луганске юха а вена, цига революционни къовсама кулгалду цо.

К. Е. Ворошилов — Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце хьинаре дакъа лаьцар. 1917 шера ноябре Петрограда комиссаралла хьожаву из. Ф. Э. Дзержинскийца цхьана ВЧК вIашагIйоллара болх баьб цо.

Кхыча мехкий тIема интервенци хиннячен граждански тIом лаьттачен шерашка оккупанташцен кIайча гвардейций контрреволюцецен къовсам доаттабе воккхийт парте К. Е. Ворошилов. Цу хана денз мутIарерча бIухочунгара Советски Союза Маршалга кхаччалца бола цунь балхаш ше хьаьена Советски Герзашцара Низаш хьадарен чIоагIдарен гIулакха хетадаьд цо шийн вахар.

К. Е. Ворошилов — граждански тIема тIехваьнна воккха полководец, Царицына оборона турпал, легендарни ЦхьоалагIа дошлой эскар вIашагIделларех цаI, цун Реввоенсовета член.

Граждански тIом чакхбьнначул тIехьагIа Московски тIема округа бIуйн команда еш хиннав из, тIемен форден гIулакхашта вола халкъа комиссар а СССР Реввоенсовета председатель а, хIаьта цул тIехьагIа оборона халкъа комиссар а хиннав. Сийлахь-боккха Даьй-мехка тIом болабеннача хьалхарча деношка а дена, Пачхаьлкхен Оборона Комитета председатела заместитель а Герзашцарча Низашка кхыча доккхийча гIулакхаш тIа а волаш, цо юкъарчал доашаш дакъа лоац немецко фашистски тIаьрахошта хIалакбеш хIама тохача. Вай парте хьалккевдь вола из чухьа са доацаш майра а организаторски талант йолаш а хилараца, сагаца чIоагIа Iимерзен дог цIенен хилараца белгалвоалаш вар.

СССР Герзашцарча Низаша даим айхха буввам лоаттабаьб К. Е. Ворошилова тIом чакхбьнначул тIехьагIарча шерашка а, дукха низаш хьинари дIатийннад цо Советски Эскара ТIема-Форда Флота чIоагIдара гIулакха.

К. Е. Ворошилова боккха болх баьб парте Советски пачхаьлкхени кулгалдеча органашка. 1940 шера чaн СССР Халкъа Комиссарий Совета Председатела заместителалла хьожаваь из. 1946 шерагара 1953 шерага кхаччалца СССР Министрий Совета Председатела заместитель хиннав из. 1953 шера СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателалла хорж К. Е. Ворошилов, хIаьта 1960 шерига кхаччалца уж сийлахь деккараш кхоачашдеш а хул. Ше дIакхалххалца йолча хана СССР Лакхехьарча Совета Президиума член вар из.

К. Е. Ворошилова деррига сакхетаме вахар ленински Коммунистически парте гIулакхашца айхха дувзаденна хиннад. Парте IV, V, VI, VIII-ча съездий делегат, хIаьта X-ча съездигара денз парте Центральни Комитета член хиннав из. 1926 шерагара денз 1960 шерага кхаччалца КПСС ЦК Политбюро член хиннав К. Е. Ворошилов.

Парте ше дIатIахийтача еррига посташ тIа шийн деррига низаш, знанеш, йоккха вахара опыт социализма коммунизма хьалхара гIулакха дIатийннай К. Е. Ворошилова, са ца кходеш гIулакх даьд вай сийлахь-боккхача социалистически Даьхена.

Коммунистически партен Советски пачхаьлкхено лакха мах баьб К. Е. Ворошиловa карагIийнначa тIехдаьнна доккхийча гIулакхий цунах шозза Советски Союза Турпал, Социалистически Къахьегама Турпал варца, Ленина бархI орден, Шеча Байракха ялх орден, I-ча степени Суворовй орден, медалаш, шин тIатела сийлахьа революционни герз цунна даларца. Цунна тийнай дукхача социалистически мехкийи кхыча пачхаьлкхенийи орденаш а медалаш а.

Климент Ефремович Ворошилова — тешаме ленинца, тIехваьнна воккхача партийни, пачхаьлкхен, тIема деятела деррига вахари гIулакхаши — болхлой классе беррига къахьегамхойи хьашташ бахьан долаш, коммунизм котьпаккхар духьа са ца кходеш къовсам лоаттабеpа дог урхуьттадеш бола хьоккам.

Климент Ефремович Ворошилова сийрда гIулакхаш цIаккха дийца дац долийтaш дог чу лоаттадергда Коммунистически партен советски халкъон.

Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Д. Ф. Устинов, В. В. Щербицкий, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Г. Ф. Сизов, Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, М. Т. Ефремов, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, Л. В. Смирнов, И. А. Тихонов, И. В. Спиридонов, Ю. Н. Палецкис, А. А. Гречко, М. В. Захаров, И. И. Якубовский, С. М. Буденный, А. А. Епишев, П. Ф. Батицкий, С. Г. Горшков, Н. И. Крылов, И. К. Кошевой, К. С. Москаленко, И. Х. Баграмян, А. М. Василевский, Ф. И. Голиков, А. И. Еременко, Г. К. Жуков, И. С. Конев, С. К. Тимошенко, В. И. Чуйков, С. Л. Соколов, С. С. Марьяхин, А. Н. Комаровский, П. С. Кутахов, И. Г. Павловский, М. П. Георгадзе, Е. М. Тяжельников, А. И. Микоян, Н. М. Шверник, А. А. Андреев, А. Ф. Горкин, Я. Н. Давонов, И. А. Зверина, А. С. Мусько.

КПСС ЦК, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

КПСС ЦК-ас, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето соцам баьб:

1. К. Е. Ворошилов дIаволлалга вIаштIехьдаккхара из Н. В. Подгорный (председатель), М. А. Суслов, В. В. Гришин, И. В. Капитонов, А. А. Гречко, С. М. Буденный, А. Ф. Горкин юкъе а болаш правительственни комисси вIашагIйолла.

2. Шеча майдан тIа, Кремлевски пенна юхе К. Е. Ворошилов дIаволла.

КЛИМЕНТ ЕФРЕМОВИЧ ВОРОШИЛОВА ЛАЗАРАХИ ИЗ ВАЛАРА БАХЬАНАХИ ЙОЛА МЕДИЦИНСКИ ЗАКЛЮЧЕНИ

Нов. К. Е. Ворошилов, 88 шу, дукхча ча хьалхагIа денз атеросклероз яха лазар долаш хиннав, дукхагIча даьйна хьаьи дерен мааш тахка а болаш. Къоаналца белгалъяьнна дувиаммаш дIиназ миашен органашка. Укх тIехьарча еррашка лазар чIоагIденнад хьаь чурча пIийна лелам кха а тахка болабаларца.

Дог болх ца беш сацарах нов. К. Е. Ворошилов 1969 шера 2 декабре 23 сахьати 40 минути яьлча кхелхар.

Патологоанатомически толхим баьчул тIехьагIа гучадаьннад миашени органашкен къоаналла дувзаммаш, хьаьи дерен мааш чIоагIагIа а тера дукха хо хьалхагIа денз атеросклероз хинна хилар.

СССР умахцIено лораяра Министерстверa йоаллагIча керттерча управлене начальник, СССР АМН член-корреспондент, профессор Е. ЧАЗОВ.
СССР АМН академик, профессор Н. ЛУКОМСКИЙ.
Iилма заслуженни деятель, профессор П. ЮРЕНЕВ.
Профессор Р. ТКАЧЕВ.
Профессор В. ГАСИЛИН
Дарба деш хиина лор А. ПРОХОРОВ.
Медицински Iилмай кандидат Н. ВОШАНОВА.

1969 шера 3 декабрь.

КОНСТИТУЦЕ ДЕННА ХЕТАЯЬ ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНЕШ

Конституце Денна хетаяь торжественни собранеш хилар сецан республика районашка. «Советски демократи чакхйоахаш я» яха доклад йир:

Сунженски районе — Р. В. Вахаев, Шаьла районе — М. И. Абубакарова, Надтеречни районе — Х. Х. Бокова, Грозненски районе — М. А. Дорохова, Старопромысловски районе — А. М. Слюсарева, Наьсарен районе — О. А. Чахкиева, Ножай-Юрта районе — С. С. Сидельникова, Ачхой-Мартана районе — Р. А. Салимовас, Заводской районе — О. С. Беляева, Гудермесски районе — В. И. Жигалова, Шелковской районе — Н. Я. Правенько, МалгIабика районе — П. И. Лавтышева, Урус-Мартана районе З. А. Ахмадова, Ведена районе — Р. А.-Г. Гойгова, Наурски районе — Р. Н. Тимашенко, Советски районе — Н. А. Сминкова.

Торжественни собранешка дакъа лаьцараша хьагIоттарна сий дир кхелхача тIехваьнна воккхача полководца, партийни пачхаьлкхени деятела Климент Ефремович Ворошилова.

КОЛЛЕКТИВНИ БОАХАМА КОТАЛО

ТХО РАЬЗА ДА

Колхозхой Еррисоюзни кхоалагIча съезда решенеш боахама беррагача къахьегамхошта дIайовзийтар хIанз шой керттера деккар лерхIаш я тха партийни организаци. Из оаха деш а да съезд хьайийллача хьалхарча дийнахь денз.

Кхаш лелалераш фермай болхлошен чIоагIа теркам тIабахийта йийшар съезда материалаш. Царех лаьца шоашта хетар дувцаш массане белиалдир съезда къовбалдыча кердача Хьовкхамеча Устава шоаш раьза болга.

— Цу Уставо дIахо йодача хана общественни боахам лекIабоалабар, кхашкарех фермашкарех боаккхаш йола продукци лаккхар дIалех, — аьнар аоккхагIволча жа Iуно нов. Темаева Оаха, хьайбаш лелалераша, тхоай низ дIакхоачар дергда хьайбаш дукхагIа лебалава, цар продуктивность лаккхара.

Съезда решенеша чIоагIа хьинар яйдаьд боахама деррагача доакъой къахьегамхой.

Кхоачамболаш Iаьашдаьча доакъарах дукхагIа цар фермашта юхе хьагIаьза даьннад. ЛерттIа тоаяь а Iай йIайха хургйолча гайлара кийчъяь а я фермашкара помещенеш, желаш. Цу деррига тIадоагIача юбилейни шера толамаш дахара мел эша хьалаш хулийт хьайбаш лелалерашка.

Из доа йийшар колхоза коммунисташа парткоме хиннача тIехьарча заседание. Цига лаьрхIар 1970 шера 15 март тIакхоачаш 200 эзар фуь, 450 центнер дулх е квартальни плана 50 центнер совгIа, 200 центнер шура е планал 10 процент дукхагIа Даьхенга йоахка.

Партен правительства колхозхошта хьалхашка оттадаь керда доккхий деккараш кхоачашдара тIабергзабаьб шоай беррига низ боахама къахьегамхоша.

Н. РЕШЕТЕЙ,
Наурски районан «Красное знамя» яхача колхоза парткома [illegible]

КЪАХЬЕГАМХОША КЪОАБАЛДУ

Безамца хьежаш хилар тха къахьегамхой колхозхой Еррисоюзни кхоалагIча съезда балхага. ХIанз, из чакхъьнначa хана, съезда материалаш Iомаеш ба тха колхозхой. Цу гIулакха дика новкъостал ду специалисташа, кулгалхоша.

Дукха ба тха колхозе лакха къахьегама толамаш даьраш. Дукхачер вIераш сийлен Доска тIа хьай. Масала, Х. Сайдулаева кулгалдеча звенос шоаш гIулакх деш хиннача лаьтта дIайийна гихуаргаш хIара гектара тIара 15,4 центнер кхейир — планал ялх центнер совгIа. ХIара гектара тIара шекара свекла яклара план 120 процент кхоачашйир А. Кальлхановен А. Баймурадовен кулгалдеча звеньяша. Цу тайпара дика къахьегама толамаш даьха къахьегамхой дукха ба тха колхозе. Бокха пайда баьар колхозхой къахьегамцара безам совбаккхарах. ХIаьта хIанз тIайнйача колхозий хьовкхамерча Устава тIа кхы шIаьхка а белгалдаьд къахьегамхой боахашара безам совбоаккхаьга. Устава из пункт чIоагIа раьза болаш тIанйшай колхозхоша.

ДIахо йодача хана колхозий экономика айяра мел лоархIаме да хоаш да растениеводства даькъе рентабельность айяр. ХIаьта из гIулакх лерттIа хургдац лаьтта лелалара культура лоха йолча боахаме. Цудухьа тха колхозхошта хетачох чIоагIа нийса а долаш белгалдаьд Устава тIа дIахо йодача хана лаьтта лелалара культура дикка лаккхара бокха теркам гIабахийта безаш хилар. Из гIулакх дика кхоачашдеш ба тха механизатораш.

Хьовкхаме Устав дувцача хана колхозхоша мел гиначи предложенех мегаргьяраш хержа а хержа Устава юкъеяхьаро къахьовх, из лоархIам бола документ колхозий бокхонаш шерьяоа, цар экономике айяра гIатерзадаь долга. Из дика кхетадеш бола тха колхозхой В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара тIанйца деккараш кхоачашдара къахьегаш ба

И. АСХАДОВ,
Гудермеса районан «Дружба» колхоза болхлой комитета председатель.

Х1АРА шера 5-чу декабре Советски махка белгалдоккх общественни пачхьалкхени строй д1ахарг1оаш принципаш, социалистически пачхьалкхе в1ашаг1йоллара порядоки цуьнгахь дуьйла. СССР-ан граждани керттера бокъонаш декхарш т1ечоьхнарг бу ц1ена СССР Конституце Дй.

1917 шера 25 октябре (7 ноябре) Октябрьски кхааллехь кхиъна восстани яьккхина. Дийнахь ше къамела дош. В. И. Ленина хьахийна кийдир: «Укх переворота маьӀна х1ун ду? Уьш латт яьлча, из латт, вай Советски правительство, цхьанна тайпара юкъе дакъа лоацаш буржуази а хургйоацаш йола вай вола хургхилар. Т1еаьбь бьакача яьха шоаш хьаду шоай 1аьдал. Овлангара деза йохкергья къьнара пачхьалкхен аппарат, хьергья доал деш советски организацеш а йолаш йола керда аппарате.

Йиззача бокъонаг1а шиъ махка а цун дерригача рузкъай а де дола советски халкъ, социализм хьалъяь а дьнна, х1анз коммунизма материально-технически база хьалъеш доал. Коммунистически парте лостам телача цун творчески хьинаро ловкъостал дарах исторически лоацача хенашка еррига промышленни производство дег1айоаллара вай мехко Европе хьалхарен дуней т1а шоалаг1ен моттиг лаьцар.

Эггара хьалхара Советски Конституци дархха лувзаденна да В. И. Ленина ц1ерадц. Цо юкъарчал лоацаш дакъа лаьцад из хьакхоллача. Керттерча закона проект юххера кийчъяра в1ашаг1ъеллача РКП(б) ЦК комиссе председатель хинчав из.

1936 шере 5 декабре Советий VIII-ча Чрезвычайни Еррига союзни съезде т1айийцар СССР керда Конституци. Цу т1а законашка ч1оаг1ъяьд СССР-е социализм тоьълар. Къахьегамхой депутатий Советашка г1оллара городашкарчен юрташкарчен къахьегама 1еьдал, боахам социалистически системаг1а делабелга, мечалаштен производства средствашта общественни доалахьа хилар, цига сага эксплуатаци а1гейн хьаьбе боаллаш хилар д1адоаккхилгеи, халкъа боахам планаг1а делабелга, къахьегарга хьежжа декъара социалистически принцип лелаелга. Духхьалол къайлаг1ен голосовани а еш, Советий махка беррига граждананта харжара бокъонаш цхьатарра еннай Конституце.

Советаш бокъонца халкъа хилар хьаг1ачадоал уж хьахилара, в1ашаг1йохкара. цар г1уланхий шероача демократизмах. Цхьаькха тайпа доазув оттадеш дац вайцига Советашка деш дола хоржамаш. Махие мел бакача наха юкъарчал доаккхаш. Историг1а цахиннача тайпара хьинаре дакъа а лоацаш хорж депутаташ. 1939 шера деха массаза а вайнига дерригача Советий хоржамашка дакъа лоацаш хинна 99 процент совг1а харжархой.

Вай махка бокъонца дакъа бе дахийтад 1аьдал. Къахьегамхоша советашка хорж боалдешта, колхозашта, интеллигенцеца юкъера шоай дикаг1а бола вахалаш. Масала, СССР Лакхехьарча Совета х1анзарча составе 1517 депутат ва. Цаьрга юкъе — 704 болхло, 294 колхозло, культура, 1илма, просвещене 154 болхло. Х1анз моттигерча Советашка ва 2,071 эзар халкъа векал, х1аьта царех 60 процент совг1а бараш болхлой колхозхой ба.

Миллионаш къахьегамхой общественни г1уллакхашка доал дерза т1аоваш йола моттигерча бахархой массови самодеятельни организацеш гоннаьа в1ашаг1кхеташ йола ядро я къахьегамхой депутатий Советаш. Махкарча Советий актив х1анз 25 миллион совг1а сагах лаьт.

СССР Конституце хьахьокх халкъа, советски демократи, В. И. Ленина ядаьча тайпара, «Капиталисте массаза а готтата, ходдаь, хаьд, дуьхьалкод цхьа къайлаг1аддер кхьи долаш, б1аьхийчапна ялсмале, эксплуатаци к1ал латтараьнга, къечарна боаш 1ехабари долаш йоаш а ца йиса оамал боацаш а йоаааь буржуазни демократи дукхха а т1ех хилар.

Хьожаргда вай революци хилалелльа Россена доал дахраш масаш ба а капиталистически мехкашка х1анз доал дерш маллар ба а? Пачхьа Россе Пачхалкхен IV-ча думе (1912 шера хийна хоржамаш) 439 депутатах 334 помещиний, городской буржуазе, торговиний, чулакий викалаш хиннаб. Из тайпа сурт да х1анз капиталистически мехкашка а. Х1анзара буржуазни парламенташ керттерча дакъе промышленникех, банкирех, помещиких, боккхийча чиновникех, монополистически корпораций администраторех латт. США конгрессе, масала, а цхьаккха болхло а, а цхьаккха кагий фермер а вац. Германе Федеративни Республика бундестаге депутаташ — болхлой бац.

Боахама, пачхьалкхен, культурни, общественно-политически вахара дерригача доакъошка ма1ача маха иьйсса бокъонаш еннай СССР Конституце кхоллакх. Вайцига кхалнехьа бокъо я пачхьалкхен 1аьдала органаша деча хоржамашка дакъа лаца. Уж, кхьобараш шоаш хоржаш хинна 1еш, т1а-т1а дукхаг1а Советашка дерраш ба. Х1анз СССР Лакхехьарча Советерча 1517 депутатах 425 кхалнаг я, х1ета моттигерча Советашка — 43 процент.

Буржуазни пачхьалкхенашка — масала, США сенате — б1аь членаха юкъе 2 мара кхалсаг яц.

Цу цхьан хенна бокха йоккха йолчана алхха вай Нохч-Г1алг1ай республикагара СССР Лакхехьарча Совете депутаталла харжаб 4 кхалсаг — уж ба ш. Д. С. Асеева — колхозе бригадир, Л. Ф. Барадоева — совхоза доярка, Т. М. Висаригова — больница лор, Т. М. Муслоева — совхоза звеньевая.

Советски Конституце историчухь дуккхашха хьа а кхайкаьь, реально 1алашьяьй сага керттера бокъонаш — къахьегара, салаг1ара, образоваценна, цьовалла, цамогаш хиннеи къахьега ца могаш висача материально 1алашваь хилара бола бокъо.

Советски нах шоай кхоанеша сатийна ба хьаьбе болх боацаш йисара кхерам бац царна. СССР-а шерра чакхйоаккхаш я салаг1ора йола бокъо, салоа1аш ша ла а лоаш пхе дийнахь болх бача к1игара бахьаб болхлой. Къоаналла пенси ялдеш 40 миллион тарг1а саг ва Советски Союзе. СССР — халкъа уважаг1енон йоакхо елга, беррига къахьегамхоша мах боацаш медицински новкъостал делга 1алаш а деш, йоакхо елга пачхьалкхено шийна д1ат1айийца бола эггара хьалхара мохк. Вай махка территоре т1а болх беш я 3700 санатори, салоа1а 800 совг1а ц1а, 5 эзар совг1а туристско-уважаг1енон лагерь.

Тахан Советски Союз — беррига а йоазув-дешар хаьа бола-мохк. Тайп-тайпара деш лараш дешаш 76 миллион совг1а саг ва вайнига. Царна юкъе общеобразовательни школашкара 46 миллион дешархо ва. Царна хьеха ва шу миллионаш ах миллионаш хьехархо.

Буржуазни конституцеш массаза а йоаза бокъонаш хранатеш бокъонаш йоаадараша, кхера мукъаг1а дараштa, колониалаш дарашта дакъ халдьоаш. Вай Конституце интернациональни да. Цо граждананшта цхьатарра бокъонаш лу цар къаьмайнен расси ца хьожаш. Ленински къаьмий политика чакхъяккхар бахьан хилаш Советски Союза деррига къамаши пароднестaши тоадалара паьлъа г1а даьннад, цар доккхий толамаш даьхад индустри, юрта боахам, 1илма, культура дег1айоалаш, театраш, библиотекаш г1улакх ду къахьегамхой. Арахей республикански, городской, районни газеташ. Шерра дег1аенай радиовещани, телевидени.

Дукхача къахьегамхоша пачхьалкхенна доал деча дакъа лацараш дуцаш, дега ца доккхача дега, хьалхо т1ехьабеса пачхьалкхе Россе юстара йолх хиннача вай Нохч-Г1алг1айчоа а1лла шийна автономни пачхалкхе хилар: Конституци, Лакхехьара Совет, правительство я. Республиканскига дола долаш 3 городской, районни доал долаш 2 городской Совет 16 районни 3 поселкови, 109 юртий станицийн къахьегамкой депутатий советаш я республика территоре т1а.

Вай республикагара СССР Лакхехьарча Совете 15 депутат хержав. АССР Лакхехьарча Совете 149 депутат хержав. Цу Лакхехьарча Советий депутаташта юкъе ерригаш а 70 кхалсаг я, царех 41 байначa кхалсаг.

Городской, районни юртий, поселкови, станични Советашка 8905 депутат хержав республикерча къахьегамхоша. Царна юкъе 5623 болхлой колхозхой ва. Республике мел дахача къамашкара вихалаш ба Советашка.

Депутаташка гьоана Советашка болх беш 100 эзар тарг1а агитатор — цаггарча комиссешка къахьегамхой массови самодеятельни организацешкa.

Советски граждананта боккхий бокъонаш а ду. Конституце декхараш т1ейоху царна Советски пачхьалкхен законаш кхоачашде, общественни доалахье лораде, ц1ена лораш, къахьега, общественни порядок лораде, социалистически Даьймохк дараде.

Конституце Дй вай дерригача халкъа юкъара ц1ей — Владимир Ильич Ленин — пролетарски революце гениальни теоретик, организатор, баьча — къа 100 шу доаьр г1олла кхача хана.

Ленински ц1ей тарга ме никоч, къахьег1а латалу цу деза доаьл бола боаг1ача тайпара наьхбахар дукха советски хьиа леладо социалистически ат.

Нохч-Г1алг1ай къахьегамхоша, беррига Советски наха а санна, Владимир Ильич Ленинера шоай безам д1а а хьокхаш халкъа дукха но мел даь х1ана баьхад долаш цуина доккха баркал а оалаш, сийленца кхоачашдергда пхе шера план хатал хьалха кхоачашъяра шоаш т1айийца социалистически декхараш.

Г. СКЛОКИН,
Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕМОКРАТЕ КОТАЛО

Укх деношка эксплуатаце д1адуш я Грозненски мехкадьтта техникума студенташта лаьрх1а хьалъяь керда общежити. Пхъ б1аь совг1а студент 1ерга цу чу. Общежите хурьа йоккха столови, зал и. ч.

СУРТА Т1А: общежите керда здани.

И. Плиева, сурт.

Парг1атон, вошала, къахьегама ц1ей

Историчухь СССР эггара хьалла реально 1алашъяьй сага керттера социальни бокъонаш — къахьега, салаг1а, деша, къарелча, цамогаш хинна къахьега хургдоацача хана вайна материальни 1алашвара бокъонаш.

Хоаш ма хий социалистически строй халкъа вахара материальни культурни хьал халахаре а шерра а лакхдеш хилар.

Советий 1аьдал латтача шерашка советски наьха вахаре хинна доккхий хувцамаш дика гу вай Нохч-Г1алг1ай АССР хьалийчa.

Сийлахь йоккха Октябрьски социалистически революци хилалехьа Нохч-Г1алг1айче пачхьа Россе т1ехьайиса йист яр. Цун 1алаьмате йоккхийча 1алама торовех к1езига пайда эцар.

Советий 1аьдал латтача шерашка Нохч-Г1алг1айчепах меха йоккха промышленни район хиннай.

Хьалдоьд промышленносте кердa доакъош: химически, энергетически, машинаш ю, кога г1ирс бу, х1амаш тега, консервай, кхьаараш.

1969 шера вай сий доча мехкадьттахоша доацкхарг1а 18,5 миллион тонн мехкадьтта, х1аьта 1975 шера — 25 миллион тонн мехкадьттен 6 миллиард кубометр газ.

Кхы юкъахургдоацаш д1алаьхинаd хьалха кхалнаха, къьетта нохчехи г1алг1айхи болча кхалнаха т1алаьтта хала хьад. Советий 1аьдало хьалаьд халкъа боахама массе а доакъошка кхалнаха хьинаре дакъа даца беш хургйола дика хьалаш. Х1ана вай республика халкъа боахаме къахьегарех х1ама ца эшаш ахаш кхалнах ба, х1аьта бахача наьха уважаг1ено лораеш, просвещене, культура учреждеешка, торговле ма1ача нахал дика дуахаг1а ба уж.

Революци хилалехьа масех итташ мара ца хиннача деттa х1ана халкъа боахаме болх беш лакхера юкъара специальни образовани йола 45 эзар саг ва.

Октябрьска революци ленински къамий политикен котьаллар бахьан долаш СССР-е тоаинца къоастадаьд вай махка дахача къамий дош, коммунистически общество еш дарна юкъерча г1уллакхий дош. Ленински къамий политика керттера доакъош за деррига къамий цхьатарра бокъонаш хилар, цар хоттаг1ал, Советски пачхьалкхен вахара политически, боахама, кхьача доакъошка цар доларойха в1аши леладу г1уллакхаш.

Вай республикe бах 30 совг1а долча къамех бола нах, вежаралха барт болаш къахьег1ар коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдеча.

Шератара шерага дакъху бахача наьха образовани. Революци хилалехьа цхьа процент мара дийша вах ца хиннача Нохч-Г1алг1айчен юрташкен станицашкен 1алаьмате боккха болх баьб Советий 1аьдал латтача шерашка балача наьха культурни юкъарча дешарен боарам лакхбеш.

Х1анз х1ара юрта ба хьехархой, лораш, агрономаш, кхьоьла специалисташ. Масала, хьаэпаргьа вай Валаргите. Нохч-Г1алг1айчен моллаг1а яр сапла юрт я из. Укх т1еххьарча 10 шера — 1959 шера деха 1969 шера кхачалча йолча хана 1алаьмате доккхий хувцамаш хиннад цига. Эзар совг1а саг т1аьхийттав. 1959 шера школе деша вог1аш 600 саг мара вадар, х1аьта укх дешара шера 1400 саг ва. Итт шера юрта хьахиннаб лакхера образовани йола хьехархой, агрономаш, зоотехникаш.

Уж ба хьехархой С. М. Махмудов, А. У. Исмаилова, агрономаш Товбулатов, Г. Дубаев, зоотехникаш А. Эльмурзаев, А. Даутова, лор Л. Мусаев, инженераш С.-А. Тимаев, Ш. Таинаев, дукха кхьы бараш.

Цу дерригане а т1ешал ду Коммунистически партен Советски пачхьалкхевон халкъа нуг1аве-г1а балча наьха йоккха йоакхо еш хилара.

Дукха ха йоацаш а т1еххьа республика еррига промышленность цхьан Грозне яр. Х1аьта х1анз хьалийннай керда промышленни центраш — Аргун, Назрань, Гудермес, Малгобек, Карабулак. Доккхий г1уллакхаш ду къахьегамхой социальни 1алашбеш.

Вайцига дац бе болх ца хилар, х1аьта къахьегама т1ехь викидашш баха а боат1аш пенсе бахараш пачхьалкхено материально 1алашбу. 1969 шера 1 июль т1акховчаш республике вар беррига а 82,5 эзар пенсионер. Бетта царна лун йола ахча 3392 эзар сом да. Советски пачхьалкхено къахьегамхой йоакхо еш хилара дика масал да из.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ.
Нохч-Г1алг1ай статуправлене начальник.

Наьха духьа

Цхьайолча хана дала хул-цуна сай бола декхараш депутате дезаргахи къоастаде. Бехтоккхамех дукха хьа д1аехаши да хархархоша даь наькхаш. Х1аьта наха денна доши кхоачашде ма дезий. Бахача наьха хьашташ кхоачашдара доли эггара хьалхарча плана т1а доах со юкъе волча Заводской района Кирова ц1ераг1ча поселка депутатски группо. Юрта Совет вц цу юрта, цулухьа деррига 1лоах хийна да.

Кхо шу дьалха, юкъаьаца горсовета депутаталла харжана цанна, сай да дезар фуд хиша сона. Сенах доргда из, ц1аккха депутата болх баь а боацаш а ца хилча. Цу хьалхьнаьа дика новкъостал дир советий бахха дола литература, къьнача депутаташа.

Юрта баха нах боаза, царна эшар фуд ва т1ертарца д1абалабир ва сай депутате бола.

Дукха эшар поселке.

Дукха хало эзар депутаташа поселок тоаярай хоаь1ар а общественность оарпаг1йоаьхаш, цу г1улакхаш эша ахча, г1ишлон материалаш лохаш.

Х1арахьа шийшиш декхараш кхоачашду тха группера 30 депутато. Ц1ьобаьда, вахa дар бахаь наьха ойланаш дувьадеnна, царна эшдов т1адераздаь маре хилиаш.

Х1ара бетта бахача наьха накалаш кхоачашдара деша лета вь заседани дул тха. Цига дуьц х1анз йодача зона да деларех а. Цул совг1а к1ирен цьайцца дежурни депутат хьожаву шоашта эшача г1улакха баьхка граждане т1еайбе а царна эшачунга хьажа а. Цига цар ени жалоба д1а а язьйий кхы т1ехьа ца доаккхеш жалобшика мидар кхоачашде хьож.

Укх шера цхьан сайрийна дежурни волаш гражданка Грошева Мариа ера со волча. Квартира ремонт яра г1улакх т1ехьадоах са яьнна жилищно-коммунальни контора боллаешта датхьаш къаьмаьт дир цо. Шолдаг1ча дийнахь группа заседани хила езаш яр тха. Заседане из дош дуьца оттадир аз. Цига яьча решеней материалаш Заводской райисполкоме, цул т1ехьаг1а горисполкоме яьйтар. Ниттa оарп декхарех суйре хьат1аккдачале квартиранта ремонт яь яьлар. Х1аьта мел раьза бар цу г1улакха баха наьх. дувцалга а дац. Уж тайпа г1улакхаш дукха даьд депутаташа. Цудуьла оаха шоашта т1адена г1улакх а массава оарпаг1яьале кхоачашде хьож баха нах. Харжархоша дог1аш сий деш ба тха депутаташ Магомаев Бауди, Попилова Людмила. Х1ара ц1ерг1а дукха беза хьыьшнд ба уж. Царна дика ховмалаг1ча д1аг1а фу эш, балха варвоацар, цар бераша ништа деш ништа д1ахо.

Иоккхий тоаркаш хьайийлай советски сага хьадхашка вай Конституце. Шийа бехаш болча моттакъахьега, деша, общественни вахаре дакъа лаца бокъо я цун. Къахьегаш вола саг т1оаг1а сий деш ледаву вай советски 1аьдало. Колхозхо, лор, 1илман болхло, ништта кхьача профессех вола хьаьвала къахьега саг пачхьалкхен г1уллакхашта доал дечи юкъеог. Цхьа масал доаладергда аз сайх лаьца.

Са да Хаджимурат Урус-Мартана кхашка нуг1аре колхозе волаш хьаьено саг ва. Ше дийнца саг веце а тхога массанета дешийта а специальность карерзайта а в1ашт1ехьдаьннад цун пачхьалкхен новкъосталца.

Итт шу совг1а ха я аз Новогрозненски мехкадьтта завода фрезеровщик волаш къахьега. 1965 шера семилетка хана хьалха кхоачашъярах Къахьегама Цеча байракха орден еннай сона, «Коммунистически къахьегама ударник» вавь. Юкъаьнца сона деннa деза совг1ат да из. Цул т1ехьаг1а кхы а дика т1а къахьега безам боаг1а.

Х1анз сай лен нормаш 120—130 процент кхоачашъеш хьевог1а со, химико-технологически техникума сайрийнарча отделене деша вог1а. Дика къа а хьегаш завода общественни вахаре дакъа лацарах х1анз кхоаьаг1а горсовета депутаталла хорж со завода коллективо. Боккха тешам ба из. Х1аьта цуд дезаг1а фу хургда сага вахаре.

Къахьегама сага ништта сий ду вай махке.

Л. ЧОКАЕВ,
Грознерча городской Совета депутат, Новогрозненски мехкадьтта чакхдоаьхача завода фрезировщик.

ГОРСОВЕТА ДЕПУТАТ

Наьсархошта дика вовзаш ва Тухан. Царна хьалхашка хьалхийнаь, дика-во варна кийхьад, цар бехк боаккхарбоаш х1ама дяьдаш в1аннига вола хана дега.

— Аьте-Юртарча дьужаре дешаховир дас-ннаkс шоай дакха к1аьнк. Х1аьта а дукха дало е езлзар молла 1арбий йоазув цунга 1омадайта г1ерташ, дег1аш уззадеш: вежар из пигара.

Цул т1ехьаг1а дукха ха нналe революция хилар. Г1аьхьа царга т1а хоша ха йола Аьте-Юртара бераш деша ца ховш кхуьш доаг1ар. Царех вар Тухан а. Шоаье зъета сай дар.

Массеих цу палале эрсий баьхкар Аьте-Юрта. Кхйнача з1амигача сага а-веха 1ояаде балабелар уж. Тухана дика денар.

Вор1 класс а яьккха Владикавказерча педучилище вахар из.

Ништта д1авоалавелар Малсагов Хьамжоадий Тухан Советий 1аьдала вахаре дакъа лаца. Цул къахьегама киншка т1аьча йоаповаша хьаььокх цох беркате ба Тухана някь. 37 шера комсомольски, партийни, советски балхаш деш хьаьовг1а из: ВЛКСМ райкома секретарь, КПСС обкома инструктор, райисполкома председатела заместитель, КПСС райкома секретарь. Эшача хана трактора т1а а ваьлав из, топ бе ехлай.

Гитлеровски Германе т1ом болабаьча хана КПСС обкома инструктор вар Тухан. Эггара хьалха болаьчаоца вахар из Дьухе лораe. Шаккха эггара хлап цунна Ростовера «Главрезина» яхаш хиннача завода здани. Из ер цунна моаст1аг1ох лораe вьнра хьеннар. Х1анз а т1еяь йоаше цун дег1ах цу хана найналача мина осколаш.

Ништта дукха б1арга1ьбача, хало эзача сего ч1оаг1аг1а хач бу тахалерча вахара, кхы а из хозде т1ерт. Ништта ва Тухан.

Районе юкъарча вахаре хьинаре дакъа лоача депутат малаг1а ва шун ракаг1ута-а из еш Тухана ц1а дьиккха горисполкома председатела Бузуртанов Хьвана.

Дукхайьа Тухай укхьа ра комсомольцашта, дагирхошта. Вода царна из. Наттахьа сахьердаме сайре, собрани, конференци д1айодаш цар из юкъе волаш, цо дош ца оалаш, хьехам ца лул, шийна хьна хиннача комсомольцашна делядь д1анаш ца дувцаш.

Эггара халаг1а а бехкткхаметг1а а да горсовето Тухана т1адилла г1улакх. Кьона город ховчея, тоаеча т1акхьожам бе держача комиссе председатель ва из. Асфальта, жаг1а наькъаш деххаш латт Назрана улицашка, дег1аьх кьона гаьнаш.

Каст-каста хул Тухан бахача наха юкъе, дукха беседаш ю цо царна, город кова кхьэ хьаьхельа. Ништта оарцаг1а баьха шоай ниэаьа жаг1а а биляа хоза товбийтар цо Красноармейская улицe т1а бахача вахаь шоай яикъ. — Д1аег1а гаьваш лорае из сайна хьат1аьн, — аьлаь Тухана ца цу улице т1а вахоча пенсионера Оздоев Асламбека. Тькоараш хешащ, яьболаш йоаг1а Асламбека 200 га.

Дукха ьекар де цу кховзкхьанега кхача воллача сага дег1оац.

Тькоарa дена наьха тешам бенна хьаьоаг1а из. К1езига ба районе ца санна цхьайтаза депутаталле харжараш. Коммунист депутат декхарейла из эггара хьалха ше бахаь вола моттиг, шийбола хьокхаме хилийта. Ништта лоадаг1 из Тухана а. Х1анз из заредукци вола нефтебаза хьалха делен хьаьоаг1а, нагахьа квартал, цу д1аяодац цу е1ашичача коллектива, яхье карара-кара т1ело ц1ена байракх ца йоаккхоц.

Г1отара маьлен айдах кьалкх база болхлоша укх дезача Ленина юбилея т1еххьарча шера.

Ше а вa из къахьегама т1ера. Ньм цуо маькка т1а йоадаце «За трудовую доблесть» яхача медаль я хьаьлохх.

М. ЗАНГИЕВ.

СТАНИЧНИ СОВЕТ

КПСС XXIII-ча съезда нефенеша доккхий декхараш хьалхашка оттадьъ советашта. Тайп-тайпаеи дукхеи балхаш кхоачашду ютеи станични Советаша.

Малг1абика районе эггаба йоккхаг1а лоаох1ачарех ца1 я тха станични Совет. Ийс б1аь совг1а ц1а дег1а тха станице. Тха совета территоре т1а дуккхача доакъоех латта «Кавказ» яхана колхоза боахам ба. Совето ейхха бувлам дэттабу колхоза правлене беча балхаца.

Укх т1еххьарча шерашка колхоза балхах деьна дешаш дуза чаг1-каста сессе. Станични совете болх беш а ютбоахама массазоя комиссе. Цунна керте латт колхоза механик депутат Мажко Дмитрий. Цу комиссе коллективо цу доладеча деза кийча а хьаь сессе дуьца оттадаьа итт совг1а дош. Цу наькъе сессе дийцаь б1аьстан юкъе ялаташ д1ахера доош, ништта цига дийцар д1аьяьнача хьата ялата доал дара, ялат чукхьара губаь т1адьа ялатаaш д1аьеара, хьайбашта 1ана доакъарна 1лаьшо яра, кхыдола дешаш. Уж деррига а дешаш депутаташа хьалдоха дакъа а доацаш толаица кхоачешду.

Дукха ха йоацаш колхоза № 1 йолча ферме заведующе П. П. Машенцова отчетага ладийг1ар тха Совето. Цо дийцар хьайбаш деладераша шоаь йоккхера план ништта кхоачашъю. Цу коллектива баха юкъера к1евхаштара кхоачамбоацараш белгалдир депутаташа. Пятилетка тоалаг1ча шера план толаеча кхоачашъяра хьахьа йола мероприятеш белгальхар. Хьинаре къахьег массезза а болх беш йолча комиссе колхоза массадеча доакъошка цунца керте латтача депутата В. Н. Луценкос дика в1ашт1ехьбаьккхаб из болх. Станица тоаячерожача цу комиссе членаша дукха балхаш дьд улицашка грейдераш ехай. Владикавказски, Первомайски улицашкеи, Южный ялача поселкеь, оттаьй наькъий знакаш. Дика дед тха станице гаьнаш д1айог1ара болх а. Дукхьаа укх шера д1аег1ай кхо эзар га. Улицаш ц1енъярах лупнаргбола 1аш хьалбарах субботникаш чакхдаькх станице.

Халкъа образоване, здравоохранене ч1оаг1а йоакхо ю халкъа образованеи здравоохраненеи комиссеша. Царна керте латт из болх дика в1ашт1ехьбаьккха вола станични Совета депутат З. Ф. Мысник. Массанета дешийтаба дукха къальнйгад оаха йоах цо. Х1анз станицера дерига бераш деша ухаш да, цул совг1а цу комиссе новкъостал даь медицински пункта эша здани хьалъеча я. Станице хьалийт1ай керда аптека.

Укх т1еххьарча хана дикка тоаелла станицера торгови балхаш а. Х1анз станични савета территоре т1а болх беш я вох1 торгови точка, цигара эша йиш а шийна эшаш дола товараш. Укх т1еххьарча хана дукхаг1а материалаш хьежаю г1ишлош хьалъеча а. Укх д1адахача шин шера эхи эзар шифер хьожаьй, цул б1аь кубически метр хьун 50 эзар кирпишки хьожаьй.

Станични Совете шийа болх толаьца кхоачашбу юрта порядок хилийтара йолча общественни организацеш. Цахаддаш станице болх беш я халкъа дружина, новкъостий суд. Станице бахача наха ч1оаг1а лоарх1аш сий деши вола 80 совг1а саг ва цу общественни организацешка дакъа лоацаш.

Тха станични Совето Совг1анчарча юрта Советаша социалистически дакъа лелаю массеха шу да. Цу юкъе масеххаза хьалхара моттиг яьккхай оаха. Х1анз тха станични Совет кийчлуш я В. И. Ленин вев б1аь шу дузача дена сийленца наькъахара. Цу денна совг1ат кийчдара йоккха олам а оттаь чекхьяккха лерх1 дукха мероприятеш. Дентара денга хоалуш йоаг1а колхозни станица. Тоалуш доаг1а бахача наьха вахар. Ленина идеяш юрта вахаре юкъехкуь депутаташа.

А. АСТРАСОВА,
Вознесенски станични Совета председатель.

В. И. Ленина юбилее сийна яьржача социалистически яхье дика толамаш бохаш къахьег Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Укх оагIон тIа тахан оаха дувц технологашта карагIдувлача дикача гIуллакхех, завода историех, цуй кхоанех.

«Къахьегама овсарле, из бухсоццача кхаьчача, керда общественни строй котъялара эггара лоархIамегIдар, эггара керттердар да.»

В. И. ЛЕНИН

КЪАХЬЕГАМА Шеча Байракха орден лелаю В. И. Ленина цIерагIа Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод вай мехка къаьнагIчарех цхьа завод я. Цуй соагIа гоооз Гроне мехкдаьтта чакхдеккхара эггара хьалхара хьаь завод а яз я. Кхоастые шийтта шу хьалха хIинарча ихьоалагIча цеха територе тIа хьал а яь, болх бе йолаелийтор дукхьал машиндаьтта чара ара ца кеца завод. Цох хьахиннай дукхача ассортиментех продукци арахеца Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод.

Сийлахь-йоккха Октябрьски революци чакхъялалехьа чIоагIа продукце ассортимент шерьяр. Из кхета я деш хьинар кхо ца деш къахьийгача болхлошта, инженерно-технически болхлошта 1927-ча шера кароагIдьинар дика дер. Вай мехка эггара хьалха парафин арахецара процесс карагерзаю наз. Советски Iаьдала дIаделар заводе лоткийна парафин. 1932 шера вай мехка эггара хьалха арахеца болабер цига лакха дикал йола электродни кокс. Из цу хана чIагIа эшаш бар вай мехка дегIайоагIача алюминиеви промышленноста.

Дукха балхаш даьд тха заводе реконструкци еш, керда установкаш болх бе йолайолийташ, Iилзавода установка технологически процессаш. Укх тIеххьарча шерашка, установкашта реконструкци яр бахьан долаш шера арахеца мехкдаьтта продукци массехк миллион тонн дукхагIа хиннай. Цул соагIе лакхьенна арахецача продукце дикал. Шеравь хьахьегамаш мехкдаьттацара лоархIаме сийрда продукци.

Хоаш махиллара, тха предприяти планировании экономически стимулировании кердача системах болх беш я. Цудухья хьахиннай тай предприяте завод дегIайоалийна йоккха фонд. Цул мотах реконструкци ю оаха завода установкашта.

СЕЛХАН, ТАХАН, КХОАНА

хала бар мехкдаьтта чакхдоахаройн болх. Цудухьа вар чIоагIа къовсам лоттабора шоай хоттамукъале, иоаз бахьан долаш, кастката забастовкаш, демонстрацеш йора. Эггара йоккхагIеи дукхача нaха дакъа лоацаши забастовке хилар цу заводе 1913 шера. Кхаь кIира хилар из забастовка.

Граждански тIемаш лаьттача шерашка завод шоай бе а елла. БIоагIа са сакха лопайора мехкдаьтта продукци чакхйоаккха оборудовании, мехкдаьтта продукташ заводе болх беча наха. 1918 шера большевикий инициативах город Грозне вIашагIъеллар пхелагIа Красногвардейски рота. Цу юкъе бахар завода дукха болхлой. Цу рота кулгалхоех цаI вар завода табельщик Михаил Левандовский.

Граждански тIемаш лаьттача шерашка чIоагIа йохавь йоазаргйоацача яькъхаар машиндаьтта арахеца завод. Цхьабакъда, къоначе пачхьалкхенна довгор чIоагIа эшалга кхетадеча болхлоша шоай хьинар кхо ца деш къахьегар бахьан долаш сиха юхаметтаоттайир йохавь установкаш, ерригa завод. Арахеца доладелар довгор. Дезa цIей а хиннa дIаоттар тха мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективана 1923 шера заводе Калинин Михаил Иванович и Ворошилов Климент Ефремович вар. Цига митинге къамаьл даьча М. И. Калинина чIоагIа лоаца а бойкхаш даькъала буш мехкдаьттахой завод юхаметтаоттарах, дика къахьегама толамаш лахарах, арахеца мехкдаьтта продукци дукхагIа хилийтара тIа а хьех уж. Цу митинге партийни организаце, завода профсоюза комитета тIадожадарах болхлоша ноа. Грошина, Ворошина, Пригоркева, Демидова, Магомедова чIоагIа тIоараш а детташ дог даьна хинна дIалу М. И Калининах сийлен мехкдаьтта чакхдоаккхар вzoax дола документи расчетни книжкеи.

Вай мехка индустриализации чакхйоаккхача шерашка керда осхараш хьалхашка ейттар мехкдаьтта чакхдоахараша. ДукхагIа арахеца дезаш дар бензин, фатагеш, смазочни даьтта, кхыйола мехкдаьтта продукташ. Уж декхараш толамца кхочашдара хьинар кхо ца деш къахьега болабелар завода болхлой. Овлангарк дена хувшдала доладелар завода сийбет а. ТIеххьайнсе техникен технологи мара йоацаш хиннача мехкдьттин мазути чакхдоахача установкашта метта хьалйир йоккхий советски трубчаткаш яха установкаш. Къоначa советски Iаьдала чIоагIа эшаш яр тайп-тайпара мехкдаьтта продукташ, цудухье мехкдаьттахошта хьалхашка лаьттачарех керттера декхар дар арахеца ман болхлошна цхьана завода коллективо технологически процессаш эргайоахаш. Цох хьахинна Iалашоне дика да.

Сийлахь-йоккха Даьй-мехка тIом лаьттача шерашка хьинар къа а хьегаш даьхача толамий лакха мах бир Коммунистически партеи Советски правительства. СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах 1949 шера 6-ча феврале Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективана елар Къахьегама Шеча Байракха орден. Цу заман завода дукхача болхлоштен. специалисташтех елар Советски Союза орденаш медалаш.

Сийлахь-йоккха Даьй мехка тIом чакхбьаьлар. Мехкдаьтта чакхдоахараш машаречa вахаре къахьега болабелар. Юха цIа а баьхкав цига къахьега болабелар шоай Даьхе лоацаш тIом тIа даьтта бIухой. Цу шерашка Даьхенна чIоагIа эшаш яр довгор, смазочни даьтта, кхыйола мехкдаьтта продукташ. Уж декхараш кхочашдара хьалхе езар керда технологически установкаш, болх беш йолчарка реконструкци е а езар. Дукха ха ялалехьа шоаш лийрхIар кхочашдир мехкдаьтта чакхдоахараша, проектах лаьрхIачул дукхагIа мехкдаьтта продукци яхаеца йолаелар завода коллективо. Хамал хьалха кхочашдир цо тIом чакхбаьлачул тIеххьагIа хиннача пятилетка план. 1946 шера хинначул 2,3-зза дукхагIа хилар пятилетка чакхйоалача хана завода коллективо чакхдоаккхаш хинна мехкдаьтта. ХIаьта сийрда мехкдаьтта продукташ 2,5-зза, кокс — 2,6-зза, парафин — 2,16-зза дукхагIа хилар.

Кхы а сихагIа дегIаяха йолаелар дIахо тха завод. Заводе хьал а яь, болх бе йолаелийтар бензин цIенду установка. Цо тоово хилийтар халкъа бохама эшача дIагIоргйола 244 эзар сома мехьа реагенташ кхоа, ишта дукха кхойир ца бахьан долаш мехкдаьтта продукташ, тодделир технологий балха хьелаш.

Вай мехка эггара хьалха мехкдаьтта сийрда продукташ электрически токаца цIенъе йолаенна тха заводе. Укх тIеххьарча хана заводе арахеца доладаьд Грозненски химически комбинате арахецача полиэтилена чIоагIа эшаш дола бензин-растворитель.

Завода болхлой, инженерно-технически болхлой, творчески уйлаш массаза а тIаораваь хиннай арахеца мехкдаьтта продукташ дукхагIа хилийтара цар дикал лакхъяраш. Дукха балхаш даьд заводе къахьегама овсарле, производства эффективность, кхыдола экономически хьокхамаш лакхъяра.

Технологашта творчески къахьегаш бахьан долаш дикка эргаьхай

Дукха сийлен гIулакхаш карагIдийнад тха завода коллективана Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 50 шу дизар дезачa хана завода коллективана хьожайир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета, Лакхехьарча Совета Президиума, Облсофпрофа памятни байракх. Ишта тха коллективе елаъ СССР-а мехкдаьтта чакхдоахачей мехкдаьтта химически промышленностен министерства, профсоюза ЦК дакъон.

Шаккха а тха коллектива дагабаргбоацаш бокха хиаъ хилар 1968 шера февраль бетта. Заводана елар В. И. Ленина сийлен цIи. Цо дIадаьх цу сийлахь цIера сий лакха лоаттадар дIахо йодаеа хана кхы а дикагIа къахьегар. Цудухьа завода партийни комитето, цехий юкъъенарча партийни организацеша, завода ерригача коллективо цахеддаш къовсам лоттабу чувча производственни фондех биэза пайда а эцаш производства эффективность лакхъяра. Цу дакъе чакхъеха мел еза мероприятеш белгалъяьхай тха коллективо. Укх шера цхьоалагIча квартале реконструкци йир оаха № 8 йолча установкана. Из бахьан долаш установка къахьегама овсарле 15,8 процент лакхъелар, хIаьта мехкдаьттах хьакъоастаю лоархIаме сийрда продукци 5,2 процент дукхагIа хилар. Дикка лакхъелар арахеца продукце дикал а. Шера пачхьалкхена оох баьнна пайда 105 эзар сом да.

Завода партийни комитети коммунисташи чIоагIа сагота ба тахановча денга кхачIалца парафини кокси арахецача кулгаша ду болхаш дIадаха вIаштIехь ца далорах. Укх гергарча хана цу халча балхашта механизаци яра тIаерзавь а завода ерригача инженерно-технически болхлой творчески уйлаш. Цхьайолча участкашта хIанзалехьа механизаци яй, керда болх бе йолаелийтай йиъ фильтропресс.

Тха завода коллективо укх шера план 27-ча декабре кхочашъе, хIаьта пятилетка хьалхарча диъ шера задани 10 декабре кхочашъе социалистически декхараш тIайийцадар. Уж доккхий бехктокхамеи декхараш да. Мишта кхочашду тха коллективо уж декхараш? Ала дезаш да мехкдаьтта продукци дIаозача цхьадола кхачамбоацараш нийсденна дале а, тха коллективо хьалхашка лаьтта декхараш голаьца кхочашдеш хилар. 21-ча ноябре кхочашъяьй цо продукцеца реализаци яра 11 бетта задани, хIаьта пятилетка хьалхарча диъ шера план 22 ноябре кхочашъяьй.

Укх шера кхоалагIча квартале къахьача толамий итогаш лаьчча тIеххьагIа Ерригсоюзни социалистически яхье кхоалагIа моттиг хьожаяьй тха завода коллективана. ДIахо йодача хана кхы а дикагIа къа а хьегаш сийленца накъагIоздир завода коллектив В. И. Ленин вань 100 шу дизарча юбилейна.

Д. ЗЕЛЕНКО,
В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода парткома секретарь.

ЮБИЛЕЙНИ ЯХЬЕ

Пятилетка дикъагIча шера дукха хало(наш) нийсъенна тха цеха коллективана хиппахьа кийча продукци дIа ца озар бахьан долаш. Уж халонаш яна а еш хьинаре къахьийгаа цеха технологаша. Цхьа бутт дIабахийтабац бетта план тIеххкоачаш ца яш. Мехкдаьтта сийрда продукци арахецара 11 бетта план хана ден дийна хьалха кхоачашъяьй цо, планах лаьрхIачул соагIа арахийца продукци итташ эзараш сома мехьа я.

Толамца кхоачашду цеха технологаша пхе шера план хана хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин вань бIаь шу дузача денна сийленца накъабахара тIаийца хинна социалистически декхараш а. Мехкдаьтта сийрда продукци арахецара диъ шера план 8-ча ноябре кхоачашъяьй оаха. ХIаьта мехкдаьтта чакхдаккхара план 28 ноябре кхоачашъяьй.

Шоай торенашка а хьежа керда социалистически декхараш тIаийцаш ба тха цеха, цуна чуйоагIача установкай, бригадай технологаш. Къаьстта дика къахьегарца белгалъаьннай атмосферно-вакуумни трубчатка яха коллектив. Мехкдаьтта сийрда продукци арахецарех мехкдаьтта чакхдаккхарен пятилетка хьалхарча диъ шера задани 9-ча октябре кхоачашъяьй цар. ХIанз тIабоагIача февраль бетта чотах продукци арахецаш ба установка технологаш.

Уж толамаш дахача дказа дакъа лаьцад цеха рационализатораша. Цар укх шера кийча а яь производствана юкъейиьача рационализаторски предложенеша пачхьалкхена баь пайда итташ эзараш сомаш да. Цеха дикагIйолча рационализаторех лоархIаш ба технологически оборудованена ремонт ю слесараш: В. Неферов, Р. Фролов, Л. Минин. Мехкдаьтта дIахьухьийтача пункта начальник Г. В. Золотарев, цеха воккхагIволча механик О. Завгородный, кхыбараш. Царех хIаране кийча а яь массехк рационализаторски предложени производствана юкъейихьай.

Доала толамаш дIахо йодача хана кхы а дахкеш къахьега лерхI коммунистически къахьегама сийлен цIи лелача тха установка технологаша.

С. ХАДЖИЕВ,
завода йиьлагIча цеха на-[illegible]

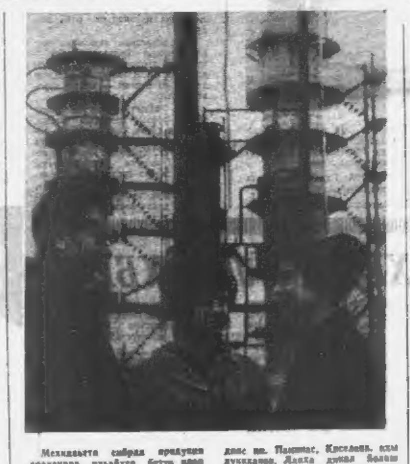

Мехкдаьтта сийрда продукци арахецара цхьайтта бетта план хинаа кхойтта ди хьалха кхочашъяь а яь. ХIанз мехкдаьтта чакхдоахара шера план 28 декабре мехкдаьтта сийрда продукци арахецара план 15-ча декабре кхочашъе керда социалистически декхараш тIайийца къахьегаш ба № 2 йолча цеха болхлой. Дика къахьег технологаша Колесниченко Татьяна, Григорьева Лидия ма. Пацинас, Киселева, кхы дукхаберр. Дукха дикал йолаш да цар арахеца бензин, фатагеш, кхыйола продукци.

СУРТА ТIА: установка начальник В. Г. Шорый, «За трудовое отличие» яха медаль лелаю оператор Л. Григорьева, Грозненски мехкдаьтта института студентка Т. Колесниченко.

Н. Панова сурт.

№ 18 йолча установке дика къахьегаш ба оператор И. И. Шинкаренка, операторa гIонча З. Оганян, Л. Кук, кхыбараш. Цар массаза кхочашъе шоаш нормаш. Дика лелаю технологически режим.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) оператора гIонча Л. Кук, оператор И. Шинкаренко, оператора гIонча З. Оганян.

Н. Панова сурт.

□

Ибрагимов Абунара Залбек керте латтача № 3 йолча установка болхлой ба укх сурта тIа шоаш гу оператор Бутенко Виктор Сергеевичи оператора гIонча Рослямбеков Анатолий Ивановичи. Яхайтта шу да В. С. Бутенкос укхаза къахьега. Дика толамаш дахийд во цу шиъа, цудухьа доал цуй сурт завода сийлен Доска тIа лаьрхаха. Ишта дика къахьегарца шийна сийле хьаьхай А. Рослямбеков а.

СУРТА ТIА: (аьттехьа) оператор В. С. Бутенко Рослямбекова Анатолена технологически режим лоттабу тIахьожаш дIайовзийташ ва.

Н. Панова сурт.

КЕРДАЧОА — ШЕРРА НИКЪ

Керда техникех технологи производства юкъе а хьухьеш дуй чотах производствана хьал пайден къахьегама овсарлей лакхъяра чув тIеххьарча хана къаьстта чIоагIа йоалло ю тха завода коллективо. Цу гIулакха тIаерзавь дукха мероприятеш чакхйоах. Дукха ца йоалдаш завода технологаша ГрозНИИ болхлошца цхьана заводе чакхъяьккхар вай мехка эггара хьалха электрически поикъостальца мехкдаьтта цIенъдара тIаеозавь йола мероприяти. Цу мероприятех шерига пайда нийбе йолабелла вай парафин дукхача заводашка а. Из процесс производства юкъеяхьалехьа дукха тохкаме балхаш дир ГрозНИИ цхьан лабораторе. ЦудIа тIехьагIа тха завода инженерно-технически болхлоша кийч а вIашагIъеллар тIеххдикача аппарата конструкци. Ер массехк шу да цу аппарато тха заводе болх бу. Цу мероприяте тово хилийтай оборудованега дIадоди металл дикка кIезигде, къахьегама овсарле шозза лакхъяьй, дукхагIа дикагIа хиннай арахеца продукци а. Тха заводе аьа мел хоал мехкдаьтта продукци цу процессах бизза пайда а эцаш арахец. Цудухьа Советски Союзе йоагIара продукцеца юкъе дикагIа лоархIачарех я из. ХIаьта дукха дикагIйолча стандарташта юкъе а яха.

Дукхача шерашка завода болхлошта юкъе чоьлхагIен халагIчен балхех лоархIаш дар парафин кокси арахецар. Из продукци арахецара балхаш дукхагIа даьхьаъ кулгашца дора. Из бола аттача бахкара дукха творчески къахьийтар заводе технологаша, инженерно-технически болхлоша. Цу хаьхье хьалхашца даьтта хенхаваш толамца кхочашдир цар. Хьалха дIахьахача хана фильтропрессаш кулгашца тIера Iойоахор, хIанз из операци механизировании хьисапе кхоачадаь. Из бахьан долаш дикка лакхъеннай къахьегама овсарле, вешта аьлча, 15 — 20 процент лакхъеннай из, кхачанча балха яха йиш йолаш мукъаяьннав 10 болхло. Цу мероприятех авторош ба цеха начальник Б. А. Мельников, завода директор Т. Г. Семенов, кхыбараш.

Технически прогресс эна дика толамаш даьхад йоккхий цеха а. Централизованни дробилке кокс бохьбара тIаерзаь керда мероприяти юкъейахьай. Цо дикка аттача бахкахьб цу участке къахьегача технологий болх. Кхачалье балха вахка йиш йолаш 14 саг мукъавалийтав. Из мероприяти кийчъеча хьинар къахьегарца белгалдаьннав цеха начальник И. Н. Вяликов.

Керда техникене технологи производства юкъе хьухьача йоккха моттиг дIалоац парафинах плиташ а еш цар картонни коробкашка упаковка яра йолча автоматически линис. Из керадар тха производства юкъедихьад. Автоматически линин чухьашта кийчъяьй «Нефтехимавтомат» НИПИ института коллективо. Цул тIехьагIа а линига лоттIа болх байтаро дукха творчески къахьега дийзар тха коллектива. Из линии производства юкъейахьавух тIаьхьагIа кулгашца ду хала балхаш дIадаьлар, дикка лакхъелар къахьегама овсарле а. Вай мехка эггара хьалха тха производстве юкъейихьай из автоматически линин. ХIанз СССР мехкдаьтта доахачей мехкдаьтта химически промышленноста Министерствана чуйоагIача мехкдаьтта чакхдоахача заводий балха юкъейихь из керда линий. Цо дикка аттача бахкаьб технологий къахьегам, лаьттийна производства культураи эстетикеи. Из линин производства юкъейихьар бахьан долаш арахеца продукци дукха дикагIйолча стандарташта юкъейихьай. Шера цу керадачо пачхьалкхена бу пайда ах миллион соагIа сом да.

Дукха балхаш ду тха заводе мехкдаьтта чакхдоахача установкашта реконструкци яра тIаерзаь а. Дукхахьа из бахьан долаш пятилетка хьалхарча кхаь шера планах лаьрхIачул соагIа арахийца продукци миллионаш тоннаш я. ХIаьта юкъъера лаьрхIача хIара установка къахьегама овсарле цхьайтта процент лакхъеннай.

Вай хьалсарча баьччa В. И. Ленина цIи лелаяча тха завода болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIуллакхоча наьха хьинар кхо ца деш къахьег арахецача продукце дикали къахьегама овсарлех ца хаддаш лакх а еш, В. И. Ленина юбилейна сийленца накъабахара.

Р. КОЖЕВНИКОВ,
В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технически отдела начальник.

ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ ЛАКХЪЯРА

В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода арахеца продукци вай Даьхей цIаьхе шийнагарча хIайода. Геттара рагIа болаш цIю укхаза арахеца парафин Итале, Англе, Франце, Швеце, кхыча капиталистически мехкашка. Из да вай парафин дуккх дикагIдолча стандарташца хьажжа йолга.

Ишта шоай продукце дикал лакхъе гIерташ къахьег коммунист С. Е. Штейнгерта кулгалдеча № 22 йолча коммунистически къахьегама цIи лелаеча установка коллективо. Укх шера цар арахийча тайп-тайпарча даьтташа цхьа рекламаци ецаз. Вахь бутт соагIа ха а я цар пятилетка тIеххьарча шера чотах къахьега. Доккха дакъа долаш а [illegible] М. А. Абасалиев керте латтача установка арахеца мехкдаьтта сийрда продукци а. [illegible] кхочашдаьннай цар диъ шера план. Продукце дикал лакхъяра тIеххьара яхь шерр луш йоагIа.

В. ГАЙСАНОВА.

ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА

Ленински къахьегама вахте латтача тха установка технологаша къаьстта дика къахьег укх шера. Цхьа бутт дIабахийтабац цар бетта планал соагIа итташ эзараш сома мехьа мехкдаьтта сийрда продукци ара ца хецаш. Цун керттера бахьан да цхьа дезал санна барт тайна дукхача къамех болча наха къахьегарга.

Тха завода установкашта юкъе йоккхагIчарех цаI лоархIаш я № 1 йолча установка коллектив. Цига болх беш ба эрсий, украинаш, эрмалой, нохчий, гIалгIай, кхы дукхача къамех бола нах. ЦаI массаена тIехьа, массена цхьаненна тIехьа яхача принципех къахьег цар. Цунга хьежжа дика да доаха толамаш а. Мехкдаьтта продукци арахецара цхьайтта бетта план 14 ноябре кхоачашъяьй установка коллективо. ХIаьта 9-ча ноябре дезз пятилетка тIеххьарча шера чотах продукци арахецаш я из. Цу установка коллективана керте латт йоккха опыт йола азербайджанец Абасалиев М. А., хIаьта цун заместитель ва эрмало А. А. Бадалов. Цар дика вIаштIехьбаьккхаб шоай установка массайолча участкаш къахьегам. Нийсаниг санна барт тайна установке болх беш я белорусска М. С. Поконцева, оператор эрсе Л. С. Булатова, ногайка А. Н. Юльмамбетова.

Цу тайпара установкаш кхы дукха я тха заводе. Царех я нохчий дIамага сет А. А. Ибрагимов керте латтача № 3 йолча установка коллектив. ДIадахача шера Грозненски мехкдаьтта институт чакх а яьккха, заводе балха вера из. Барт тайнача завода коллективо чIоагIа безаме тIаэц керда специалист. Шо-шоай установке вола вхаш дехар ду цунга, цхьабакъда из хьоажаву Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьттахошка мехкдаьтта химически промышленноста заслуженни деятель М. А. Абасалиев волча. ЦудIа тIехьагIа говза да йоаккх из № 5-6 йолча установке болх беш а. Мехкдаьтта чакхдоахача болх кIоаргагIа бовзийтара цIаккха а цуна дицлургдоацаш новкъостал дир дакхе вIераш яьхача техже установка технологаша. Из дагалоаттадеча къона специалиста йоаза балха венача хана чIоагIа йоакхе ю. Цуна ца хово дIахьехаш шоай опыт дIалуш дукха къахьег цо.

Дукха ха яц № 3 йолча цехе оператора говзал Iомаеш гатаони Гумаров Александр дика. Цун бокъонца бола новкъостий, хьехархой а ханна дIаэттар из балха веначa хьалхарча денош. ВокхагIйола операторош И. М. Немов, В. С. Бутенко, Ловишча хана карагерзаьйтар цар къоначa мехкдаьттахошта шо карадаца лерхIа балха говзал. ХIанз новкъост Гумаров ше болх беш хиннача установке смена начальник ва. КарагIдаьннача кхоачамбаь Iеш ола йоаца къона специалист Грозненски мехкдаьтта институте дешаш а ва. Цо мехкдаьтта чакхдоахаро говзал дIаIомаеш ба хIана долчо М. Хаканов, мехкдаьтта института студентка П. Т. Фисенко, кхыбараш.

Къона кадраш хьалкхехь цхьоалле а хинна дIаэттай тха установка. Укх тIеххьарча хана технологий говзал карагерзаь итташ технологаш ба № 5-6 йолча цу установке къахьегаш. Царех а оператор моалвинка А. Д. Боярьнина, немце В. Э. Гофмана, кхыбараш. Соахк Грозненски профессионально-технически училище чакх а яьккха, заводе балха вера нов. Гофман. Из вай чоаллапорча насосна оборудованена ремонт е эза слесарь. ЧIоагIа раьза хинна тIайийцар из цу балха тIа йоккха опыт йолча слесараша Л. Ф. Миннина, Р. А. Фролова. Сайнйца болх йистебаьлча а тIехьа цуна па хоно дIахьехаш дукха ха йойора къьмаца слесараша. Цхьа цийтта хьаьнар шоалагIа аза ца дезаш дика хьацар керда балха венача слесара а. Ишта къьнагIа болча, йоккха опыт йолча технологашкара кьоккхам цийбеш цхьа дезал санна барт тайна къахьегаш я коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча установка коллектив. Дентара денга чIоагIлу болхошта юкъера доттагIал, тоалу коллектива гIуллакхаш. Коммунизм хьалъеенай моральни кодекс кхарчаш ца хеш цхьаккха болхло вац тха установке.

Ишта къахьегача тха коллективана юкъе дукха новатораши рационализатораши ба. Цар укх шера кийч а яь производствана юкъейихьай 31 рационализаторски предложени. Цар пачхьалкхена баь пайда 47 эзар сом да, укх шера тIайийцача социалистически декхарех бе безаш хинна пайда 30 эзар сом мара доацаш.

Установка технологашта карагIдийнараш дика да, цхьабакъда, хьалхашка латта декхараш кхы а лоархIамегIен бехктоккхамегIен да. 1970 шера цхьоалагIча квартале установка шоллагIча ергIанна реконструкци е еза. Цо кIгулакха оарцагIаьлад шоай дарбига иваш тха технологаша. Реконструкци чакхъяьлачул тIехьагIа установка мощность дикка лакхлургья. Шера арахеца мехкдаьтта продукци бIаьш эзараш тоннаш дукхагIа хургья.

Тха барт тайна коллектив доттагIа я В. И. Ленин бIаь шу дузача юбилейга кхачалехьа цу лоархIамерча декхарех ше дарлархIергахарах.

Н. ВЕДЕРНИКОВ,
В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода № 5-6 йолча установка оператор. Социалистически Къахьегама Турпал.

Шовзткъа шера хаьлла боахьме тайп-тайпарча моттигашка къахьийгад аз. 1957 шера пенсе вахъавахкхар со автотранспортан предприяте коллективо, — йоах Гадаборшев Iаьлас. Иштта пенси вайдеш я са сесаг а. Дикха цениск хьожадарал совгIа, дIаяха ца дезаш поштальона пIетIа чукхухь тхона из.

— ХIаьта, хьажал тхона пачхьалкхено еннача квартирага. Мел эша хьалаш да укхаза. Оаха пунах тела маз хайра бац.

Галаборшев Iаьла саннa бараш ээраш ба вай республике. Къаьвенича саги валарe хьалаш эзза Iалашдар — из боахо я Советски Конституце тIа доаю алапашца белгалъьар.

СУРТА ТIА: Гадаборшев Iаьла пенси хьажаш ва.

И. Плиева сурт.

«БЕЗАМ БАХЬАН ИТТ ДИ-БИЙСА»

Грозаерча Лермонтова цIерагIча эрсий театра артисташа оттаьа «Безам бахьан итт ди-бийса» аха спектакаль ираха хьаькъале комедин я. Обывательски, гIулакха тIара бюрократически уйла йолаш болчеи наха пайдане хила гIертачеи шиа табларчи наха юкъе латта къовсам ба цу тIа бувцар. Из хьахьожи цхьан юридически консультаце.

Режиссера дика сакхийнад комеди йоаза, тайжа оттаьй цхьа безаме хор сапна, цаI нюхлагIчунга йоала мизансценаш. Калхараши куплеташи юкъе йола, сгрегача персонажашa хоровой шик а оалаш чакхйоалача спектакла дийна музыкальни ритм хьахул.

Ах циркулярий задникахц чекка хушалуш йолча востамех — кулисехи декорацеи тхь а из, художника А. Спошига дьагучдоаккх из комеди — тайжа хоровод йлаар.

Дика вIашт Iехийиналад спектакле лоазаю артисташ хадка. ГIор еш волча, бакъда диерача деларча заведующе — кьаьнарча юриста Л. Куклиян керте лоатташ лирически комедийность. Цунна цхьана актрисас Д. Казанскаяс лоаю «молагIа йоацача», дог гIозача, къоначи тIехьей цегхолохе дика йоазаца уст-наьно образ. Йоакха юмор йолаш къовсаду актрисас дезаьц юкъе дуйне «доннаш».

Дог долаш хьаьд актрисас Н. Чипиженкос «Деныа долча Анна Петровнай, пенсионеркай - общественнадай образ. Къонача артисташта юкъе дика лоаьаю юридически института студентка роль актрисас Н. Чипиженкос. Ше юаьдча суден бокъош законех кIоагIа теша йола студентка шиен професс керттерча хIамах кхуе из — наьха терхо ираха ких безарахи. Актрисас тайжа, профессионально хийса оттаьа ладаю шеи оаз (эстраде наьи даккхар).

Актера А. Михайлушкина хьаю ка из йоалача, бакъда тIехьагIа законий догматизм эшвача юриста, дика ка йоалаш волча адвоката образ. Бакъда из роль лоаьэеш Михайлушкина карагIъяьиа цхьайола моттигаш хьаькагIа шее дика лоаьаеш хиннача «Город на заре» яхача спектакла роля тIара хьаийца я.

Шеко йоацаш комедийна актера оамалаш йоахкаш ва С. Неврядин. Бакъда, лирически комедена — беркъата йола образ цхьа ево, хало хул цун.

Сага езара аьттув ба бокъачa, из бахьан лоаьш йолаш а болнаш... чувалла итт-шиа ...тIамкъча ...пилтана ... гротеска ... Iаьта актера из лоаьаю ... юкъа йоацаш, бытовой плане. Режиссера мизансцене дикка оттадаь ... актера довках ... алара оаз ... Из ... боацар дIадакха ... гIар къахьегама процессе. Масала, гаьнашдIайогIаш, ... тайжара, цунах ю концертии номер а да хулийтад.

Сережий роль лоазаеш вола актер В. Белоглазов гучаяьхар цуи шиё из арра йолча оамалца — гитара а йолаш. Цунна геттара дика лакха хов гитара, бакъда шиё актерски гIулакх кхоачашдеш цо цхьа дайр юха а ху.

Сережий бесага роль лоазаеча актриса из дукхачa мизансценашка лоаьаю дагаьа юхувзалуш, дIатIахьежача геттара дика сценически мел эшар доллашехь а. Из бахьан долаш геттара безаме йоацаш юс из роль, цо вовъерле ю мадарра аьча лирически турпала — кьалсага образ хийса хьахалийтара.

Актера Шефера кIеззиг йийра хинай лирически комеде жанр. Цун дика йоаца персонаж Леонтий фиккале дог шийла долчара гIадат вадике, аьттув бувла Iомавелла карьерист а хилий дIаетт — из гучаваккхара керттера оамал из корзагIвалар доллашехь. Образ цо кIоаргагIа хьахьокIаш хиларо безаме, сакъераме хиларо лоаду комедийность хоуш хилар.

Бакъда, ерриг хьайийча, режиссера кийчъяь спектакль вайна хьалхашка отт вай вахаре пайсу карцахьара хIамах гучадоаха бегий формагIара миниатюра а йолаш. Комедийни жанре керттера бар кIоаргагIа йола ядеш ихьа, образаш крагIа гучайоаха сатирически лостам хилар дик а доийташ. белимерча, бакъда ира дош алар шоаца долча комедешка ух тIехьарча шерашка сов дукха хлувдаш саьнна хеталу Лермонтова цIерагIа дола эрсий театр.

Г. ЩЕДРОДАРОВА,
театровед.

ХАЛКЪА АНСАМБЛЬ

Дубовской культура ЦIен самодеятельни артисташ шоай Шелковской районе байза ца Iеш республика кхыча районашкарча къахьегамхошта а дика бовзаш ба. Халкъа творчество кхаа Iалалмате дика дIайоазийтар бахьан долаш дукха ха йоацаш цу коллективо бокъо яьккхар шоай самодеятельни халкъа ансамбль вIашагIйолла.

Культура ЦIен творчески болхашошта пхи саг тIакхийттав. Уж пхьъ республикански культпросветучилище йистеьккха пианисташ, балетмейстераш а, хормейстераш а ба.

ТIеххьарча хана Дубовской культура ЦIен неIараш Iуйран бархI сахьат даьлча хьайиллача депз бийсанна 10—11 сахьат далдалца дIакъовлац. ХIана аьлча укхаза массехк аргIагIа репетицеш тайп-тайпарча кружокашка занятеш хул.

«Таланташ ца товаш кIаллиса хIама-м цIаккха а хиннадац тхв, — йоах культура ЦIен директора М. И. Кочетковa, — хIаьта хIанз ансамбль вIашагIйоллар бахьан долаш тхо долча чIоагIа дукха нах ух ансамбле дIаэца яхаш. Царна юкъера дикагIа бараш саха къовстабеьбале а самодеятельни артисташ дукха гулбеннаб тха культура ЦIагIа, цудухьа занятеш 2—3 аргIагIа дIахьу оаха».

Дукха да хIанзале ансамбле дакъа лоацача самодеятельни артисташта карагIдьнне дика гIулакхаш. Шоай юртарча къахьегамхошта хьаллашка сакъердаме концерташ уттаду цар. Бокхача безамца тIаийбу уж лоаллахарча юрташка а. Цул совгIа вежарлех Дагестана районашка а ух. Масала, Хасавюртовски, Кизлярски, кхыча а районашка хиннаб хьоашалгIа баха. Цу гIулакха чIоагIа раьза ба лоалахой.

Дикха гIо ду халкъа самодеятельни артисташа Шелковской района кхыча художественни коллективашта шоай балха опыт дIайоазийташ. Иштта дукха ха йоацаш уж хилар Курдюковски яхача станице концерт луш. Концерт чакхдаьлча цар творчески вIашагIкхетар хилар Курдюковски культура ЦIен самодеятельносте дакъа лоацаращца. Дубовчанаша иштта лийцар шоай балха опытах а планах а лаьца.

Г. ЛАТЫШЕВ.

НАЬХА КХЕТАМ ЛАКХБЕШ

Шерагара шерага лакхлу юрта бахача наьха вахара материальни хьал, цунга хьежжа лакхлу цар культура а.

Из дика гурга, масала, Ножай-Юртара культура ЦIа хаийцача. Ловм чу уллача нохчий йоккхача юрта къаьстта белгала я из культура ЦIа чудола элаш. Гаьнара бIарг хеттача лакхача моттиге кхо шу хьалха хьалдаь шоаза вIашт Iара даь кIай цIа да из.

ХIара сарахь хIана дац аьнна зрительни зал йиззи нах гуллу укхаза кинога, постановкага, концертага хьежа баьхкий. ХIаьта ножайюртахой сакъердам къаьстта дукха беза нах ба. Шоаш балхах мукъаболча хана вIашагIа а беттлуш халлараш деш, иллеш доахаш, пандар локхаш хиннаб ножайюртахой хьалха дена а. ХIаьта тахан, берригаца наьха таланташ гучаяха торонаш йолча хана, къаьстта лакхъенной цар творчество.

ХIана культура ЦIагIарча художественни самодеятельносте юкъе дакъа лоацаш 70 совгIа саг ва, царех дукхха а дукхагIбараш нохчий кхалнах а болаш. Уж ба юртара хьехархой, лораш, юрта боахама специалисташ, районе организацешкара гIулакхера нах.

Укхаза болх беш ... хIалхара, иллe драматически, кхыйола кружкаш, дика Iалашкъий уж ... барзкъашца, декорацеца, кхыча хIамашца.

Ножай-Юрта художественни самодеятельноста коллектива вай республике вйза ца Iеш лоалахарча республикашка а йоазаш я, къаьстта Дагестане. Цул артисташ юрта художественни самодеятельноста Эрригсоюзни хьажаре юкъе дакъа лоацаш хилар, Ленинграде, Свердловске, кхыча городашка концерташ уттадеш хиннаб.

Района библиотеки читальни зала заведующе йола Межидова Хеди художественни самодеятельноста юкъе дакъа лоацаш йола ер аттлагIа шу да. Шиё цхьайтта шу долаш, школе дешагIача хана яхар из цунна юкъе. Цо дакъа «Баркал партина», «Космонавтех», «Доярка» аха иллеш хоз вайна радио чу гIолла каст-каста. Лакхача детIара, Iаьржа бIаргаш, цIеикъемарр долл из йоI дика йоазаш а доархIаш а я шиё юртахошта.

Иштта дукхача хана дела культура ЦIен балха юкъе дика дакъа лоацаш хьайогIа райПО бухгалтер йола Кравчук Тамара а. Дика дакъа лоац цунна юкъе района библиотека заведующе Хасуева Курмана, юкъера школа 8 класса дешархочо Джабраилов Ахьмада, кхыча дукхачар.

ЯххлагIча ноябре доккха концерт оттадир цу художественни самодеятельноста коллективо. Йоккхача зала чу ца хоашаш дукха нах гулбеннабар цунга хьежа.

«Иштта кул массаза а оаха концерт а постановка оттайча»,— йоах культура ЦIен массовой балхий инструктора Дакашева.

ХIанз из коллектив кийчлуш я художественни самодеятельноста республиканска хьажара юкъе дакъа лаца.

Йоакха моттиг лоац художественни самодеятельноста балха юкъе ленински теми.

Кинофильмаш хьуэкхарахи художественни - самодеятельноста мероприятеш ераш совгIа, цу культура ЦIен коллективо болха болх бу юрта боахама дикагIйола опыт дIайоазийтара, кхашкех фермашкъ хьалха латтарашна, колхоза ветеранашца колхозой вIашагIтохаш, юрта боахама специалисташа тайп-тайпара лекцеш ешийташ, партий советски болхлошка — политически лекцеш.

Фойе хьалтеха доаьк В. И. Ленина вахарах цун революционни гIулакхехи дола гражданскии Сийлахь-боккхача Даьхенга тIемашта юкъе дакъа лоацаш хиначa турпалий, района юрта боахама хьалха латтарий суртаж тIаьла фотостендаш.

Юрта бахача наьха культура а кхетам а лакхбеш бола культурни белха бола кхувич ба Ножай-Юрта района культура ЦIе.

Ч. ЮСУПОВ.

Москверча 1917 шера октябрьски денош лаьна «Россе дог» яха историко - революционни художественни фильм доахкхаш латт Мосфильма киностуде. Сценаре автораш ба А. Капрюкин Д. Василиев. Режиссер - постановщик я В. П. Строева.

Керда фильм В. И. Ленин вай 100 шу дизара хетаду цун автораша.

СУРТА ТIА: фильмацара кадр. Аьрдаьхьара аьттехьа: Ногина роль лоазаю артист С. Г. Десьницкий, Дзержинске роль лоазаю артист А. В. Гай, Свердлова роль лоазаю артист В. М. Татосов.

Г. Чеснокова сурт.
ТАСС фотохроника.

Грозненски консервно - кондитерски комбинате дукха болхалой ба пятилетка тIехьарча шера чотах къахьегаш. Царех я мерза даараш кийчдеча цехера Мирошниченко Мария Ефимовна. 16 шу совгIа да я цо цига болх бу. Цу шерашка йоккха опыт Iомаяьй Мария Ефимовнас. Юкъери лаьрхIача хIара смена норманш 120 — 140 процент кхоачашъю цо. Цига балха еча дена цунна енняй 12 Сийлен грамота. Дукхазза баркалаш яьхад, ахчан премеш чийннай.

СУРТА ТIА: мерза дараш кийчдеш я М. Мирошниченко.

И. ПЛИЕВА сурт.

А.-Хь. А. Салманова Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еларех дола

НОХЧ - ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Хьинаре общественно - политически гIулакхаш леладарах я вахча дийнахь дешъ кховзткъа итт шу дизарка дувнадена я Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла.

Салманов Абдул - Хьалим Асхабовича—Нохч-ГIалгIай истора, метта, литература, экономика Iилма-толкхама института директора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателя заместитель
М. МАМАЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1969 шера 28 ноябрь.

ХЬОКХАМЕ КЪАХЬЕГ

Къаьстта дика къахьег пятилетка дьахагIча шера «ВНИИКАнефтегаз» института Грозненски опытни завода коллективо. Продукцина реализаци ира 11 бетта план 109 процент кхоачашъяьй цо. Планал совгIа дIаяхьийта кийча продукци 90 эзар гарта сома махьа я. Кхыча цехий коллективашта хьокхам я телаш болх беш я М. А. Коновалови И. Е. Юрченкоа керте латтача электромонтажни инструментальни участкай коллективаш.

А. ШЕВЧЕНКО,
«ВНИИКАнефтегаз» институте Грозненски опытни завода плановой отдела экономист.

Цунца да цун ираз

«Сунжанефть» НПУ медсанчаста лор — терапевт Лазарева Надежда Александровна Карабулака бахача бокхийча а кагийча а нахан дика йовз. Цун сийду кIайбеначар а дешархоша а. Из безаме хьалоаг каст-каста хул мехкаьттхоашта юкъе, цехашка, промыслашка, санчасте кабинете, цамогаш саг волча цIагIа. Надежда Александровнайна воца хIара болхло, цун цIи медицински карточка хьа ца дийллача а дагадоагIа цунна дукхача лазара истории.

Iымерза, безаме, чIоагIа ладувгIаш хиларна Надежда Александровнас самукъадоаккх цамогаш болча наьха. Лоалам боаш, хаина итта хазар дале а, сага дарба да деш Iац Лазарева, цамогаш зар хинчаьхь нийсвалара. Волха опыт йоккха хилари ерудици йолаш хилари бахьан долаш гIалат ца йоалаш къовсталу хилар.

Надежда Александровнах дIахеталеха тха къамаьл хилар медсанчасте керттерча лорацa Долтмурзиев Султана Салмананца.

— Из тха дикагIйола лор я, — аьлар Салмана. шийта оаха Надежда Александровна хьоахь не йоцаш.—Цо дукха хIама даьд мехкаьтта доахараштa духа дараш дагIlара. Надежда Александровнас дика вIашгIехьбакхаб профилактически болх, санитари посташ еххай объекташка, цамогаш бараш диспансеризаци ю. Цу деригIчал совгIа цхьаьа 35—40 саг тIеоц цо.

МехкаьттхоашчIоагIа сий ду цун. Кьеана бай Надежда Александровнас дарба даь нах.

Шаьна гIоахт ца йоалаш чийса дарба деш хилараш шеко йоацаш тешаш бахь нах Надежда Александровнах. Цо шоашта дарба дергдаьга хоаш болх из йолча къахьегамхой.

Хара лорах дала да нах дукха безамга, царех дог далага, Iымерза, безаме хуга. Из шортта лоалаьцаш я Надежда Александровна.

Къахьегамхой уналцIено деръаь Iац Лазарева, цо доккха дакъа лоац общественни вахара юкъе. Ше месткома председатель хиларах тарра, из хьаж медсестрай балхага, къахьегама дисциплинага, гигиенага.

Коммунистически кхоаче кхоллаш боахкача советски наьха уналцIено лорара шиё вахар хеталь Лазарева Надежда Александровнас.

А. Л. ВЕЛИЧКО,
«Знамя труда» яхача районни газета болхло.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛАДУВГIА, ХЬАЖА

РАДИО

6 декабрь

6.30 — «Юрта Iуйре» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Ховмаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 9.00— Москва. 15.15 — Ленинах дола дувцарий (гIалгIай меттала). 15.30 — «Ноххийест ... «ПоккхагIа йоача ... хеш ... гIараптa. (эрсий меттала). 16.00 — ... дуккабездча мохка» (эрсий меттала). 16.20 — Концерт. 17.00 — Сатирически тхьа. гIе тIа» яха радиожурнал. (эрсий меттала). 17.20 — Ашараш. 17.30 — «Къонах» (эрсий меттала). 8.00 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.15 — Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара Ленин вай дега тIе волаш (нохчий меттала). 18.50 — Хьалхарий сийре. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

6 декабрь

16.10 — Передачий программа. 16.25 — Ленина парте мутIаярвар. Слесарий бригадир Юнаигулов. (нохчий меттала). 16.35 — «Разведчикаш» яха художественни фильм. 17.55 — Хоккеях йола кубок халкъашта юкъера турнир. Советски Союзи Чехословацки социалистически республикех. ПерерывашкаI керлаxерам. 20.30 — Душех халкъашта юкъера обозрени. 20.45 — Фильм-концерт. 21.25 — Передачий программа. 21.30 — «Маскаш йоаца владимираш». «Таинственный миллиардер». ШолагIа часть. Ведущий — В. Зорин. (Ц. Т). 22.10 — ХIаьта тхо долча...

РАДИО

7 декабрь

7.10 — «Грозненский рабочий» газета сенах йоду. 7.20 — Ховмаш. 7.30 — Передачай программех музыкальни антракти. 7.40 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25—Шоана дукхаезачий иллерий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачий программа. 15.20 — «ГIалат» яха... Дагашена повестацара дакъа (нохчий меттала). 15.50 — Ашараш. 16.00 — Москва. 16.30 — Литератури Нохч-ГIалгIайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — «Спортивни орбита тIа» яха радиожурнал. 17.20 — «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — «Къонах» (гIалгIай меттала). 18.30 — Оаш кхехьийтача иллешъйола концерт, нохкъостий! 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 декабрь

14.00 — Передачай программа. 14.05 — «Къона ленинец» (нохчий меттала, довкх). 14.40 — Бершшта. Телевизиониа спектакль. 16.40 — Хьа наьна мотт (нохчий меттала). 17.00 — Дешархошта «Пушкина вахари творчестви Москве» яха фильм (нохчий меттала, довкх). 17.20 — Республика художникаш Ленински юбилейна. 17.40 — «Сагота истори» яха Чехова повестах йола телевизиони спектакль. 19.00 — Телезрителий заказах йола концерт. 19.50— Шоана. бераш. 20.05 — «Са цIагIа хьачуваьл» яха художественни фильм. 21.25 — Передачай программа. 21.30 — Украина киноискусства.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социализма мехкашка

Чехословаки

Советско - чехословацки догIагIала месячника сийна «кIора баккхара ударни бутт» аьнна Шахтайкабача ноябрь бетта баьча балха итогаш яьй тайша кIор боаккхача къилбаседачешски бассейна горнякаша.

Резерваехи балха хаанах бизаь пайда эцар бахьан долаш къилбаседа Чехо шахтераша доккхий толамаш даьхад. планал совгIа республикана еннай 200 эзар тонн кIора. Укх шера тайша кIор боаккхача бассейна шахтераша 52,5 миллион тоннал кIезигагIа боацаш кIор баккха лерхI, из планаз 2,8 миллион тонн дукхагIа хул.

РУМЫНИ

Дева яхача города юхерча электростанце эксплуатаце дIаеннай 210 эзар киловатт ница бола турбоагрегат. Къаман энергосистемана энерги чела йолаеннай из. Электростанция хьалхьа Советски Союзо технически новкъостах а деш. КПСС XX съезда цIерагIча Ленинградски заводо «Электросила» яхача Ленинградски заводо яхьийта турбинаши генераторнии вIашагIйоаххача дакъа лоацаш ба советски специалисташ. Электростанце цу тайпара 3 турбоагрегат кхы а оттаргья.

[illegible]

Укх шера итт бетта Венгре промышленноста соахка цу хана хинначул 2 процент дукхагIа продукци арахийцай. СихагIча темпашца дегIаьккай химически ехачани промышленность. Соахкарчул 7 процент дукхагIа аькхай юртбоахама продукци.

(ТАСС).

ПАЛЕСТИНСКИ ПАРТИЗАНИЙ ГIУЛАКХАШ

БЕЙРУТ, 3 декабрь. (ТАСС). Израильски оккупанташта дукхаьла дIахо а лоацам деш ба Iарбий патриоташ.

Тахан ливански столице кепатехача палестински объединении командоване коммюнике тIа дувц, «Фатх» яхача партизански отряде 2 декабре лоанча даь Тель-Авива районерча израильски тIема лагерах Таль Абу Сус яхача районерча чIоагIъьлча пунктах. Цхьан хана партизанаша йоккхий топаш техар Бейт Юсеф районерча (Иордан яхача хи Къилбаседерча къухе) Израильски тIема лагера.

Цу дийнахь «Фатх» отряда доацаш дир Иордански къуза къилбаседе яхача Ярдинерчеи Бейт Юсеферчеи израильски тIема поселенешта. Уж операцеш чакх йоахаш моастагIчун наха технике чIоагIа зе даьд.

Коммюнике тIа йоах, цу операцешка дакъа лоацаш хинна берригаа а партизанаш мадьрша юхабийрзаб шоай базашка.

1970 шера бIаьсте японски городе Осаке хьоала «ЭКСПО — 70» аха дерригдунен выставка. ЧССР павильон хозъергйолаш доза шоай балхаш даь болаш латт хIанз чехословацки художникаш, скульптораш, декораторащ.

СУРТА ТIА: Прагаи юххе Подебраде йоакъвига материалах хIамаш еча голача мастерашц хрусталах яьча хIамашка хоам ва художник Ладислав Олива.

ЧТК—ТАСС сурт.

ВЛКСМ ДЕЛЕГАЦИ КУБЕ

ГАВАНА, 3 декабрь. (ТАСС). Куба къоначa коммунистий Союза (СМК) ехарах Кубе яха йола ВЛКСМ ЦК хьалкара секретарь Е. Тяжельников керте латта ВЛКСМ делегаци Гаванера Орьенте яхача провинце кIалхар. Советски комсомола делегаци хилар 13 шу хьалха «Гранма» яхача кема тIара Iовесача кубински патриотий отрядо Батиста диктатурана дукъала къовсам болабьча историчски моттиге.

Советски хьашанта уллув ва СМК къамав Комитета член, СМК Орьенте провинце хьалхара секретарь Мануэль Вильяиар.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный. Ленина улице, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-30-11; бекктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарий, культурий, промышленностех отделий—3-42-30; Юрта боахамех иккьоой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцес проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05244. Заказ № 5258.